

20180160174

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 13 став (2) од Законот за јавно здравје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/10, 136/11, 144/14, 149/15 и 37/16) и член 16 точка 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16) Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

НАЦИОНАЛНА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

Вовед

Национална годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2018 година (Програмата) е стандарден пакет на мерки и активности кои ги спроведуваат: Институтот за јавно здравје на Република Македонија (ИЈЗ на РМ) и 10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) како и активности кои ги спроведуваат Институтот по медицина на трудот на Република Македонија (ИМТ на РМ), „Медицински факултет Скопје–Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика“ и Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

Програмата содржи мерки, задачи и активности за следење и проценка на здравјето и добросостојбата на населението, идентификување, предвидување, испитување, ублажување на здравствените проблеми и опасности во заедницата.

Во Програмата е утврден видот на задачите, содржината, обемот и роковите за нивно извршување и известување, системот на координација на активностите, мониторинг и евалуацијата како и финансиските средства за реализација на Програмата. Во целина, оваа програма претставува здравствена безбедност на граѓаните во државата.

Цел на програмата

Програмата се изготвува со цел да се зачува и унапреди здравјето на населението, да се овозможи спроведување на основните функции и задачи на јавното здравје, преку организирани мерки и активности што ги превземаат државните органи, институциите, единиците на локалната самоуправа и други правни и физички лица во соработка со здравствените установи, да се обезбеди соодветен одговор во случај на јавно здравствена потреба и итност и појава на јавно здравствена вонредна околност, обезбедување и спроведување на меѓународните здравствени правила, се со цел да се зачува и унапреди здравјето на населението.

Со задачите од оваа програма се обезбедува остварување на загарантирани права, утврдени потреби и интереси на сите граѓани што имаат карактер на унапредување на здравјето и преземање на мерки и активности за спречување и сузбивање на заболувањата, како и остварување на задачите и активностите на Центрите за јавно здравје и Институтот за јавно здравје на Република Македонија, утврдени со член 48 од Законот за здравствената заштита и препораките на Светска здравствена организација (СЗО).

Извршители на програмата

Програмските активности предвидени со „Националната годишна програма за јавно здравје“, ги спроведуваат следниве извршители:

- А. Центрите за јавно здравје за подрачјето за кое се основани**
- Б. Институт за јавно здравје на Република Македонија,**
- В. Институт за медицина на труд на Република Македонија**
- Г. Медицински факултет Скопје Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика**
- Д. Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација, Скопје**

Сите извршители треба да подготват и достават до Министерство за здравство (МЗ) работен план со наведена точна динамика и распоред за реализација на активностите кој е во согласност со стручно методолошките упатства најдоцна до **15. 01. 2018** година.

10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) работниот план го доставуваат и до ИЈЗ на РМ како одговорна институција за координација, следење, стручно методолошка помош, мониторинг, евалуација, квартална верификација и известување за реализацијата на програмските активности .

10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) најдоцна до **31.01.2018** година треба да достават до ИЈЗ на РМ, комплетен годишен извештај за реализација на Националната годишна програма за јавно здравје за 2017 година за подрачјето за кое се основани.

ИЈЗ на РМ треба најдоцна до **15.02.2018** година да достави до МЗ комплетен извештај за реализација на Националната програма за јавно здравје во Република Македонија за 2017 година, со анализа и стручен коментар за добиенти резултати како и со предлог мерки за подобрување на состојбата.

10-те ЦЈЗ треба да достават до Институтот за јавно здравје на Република Македонија предлог - програма за јавно здравје за 2019 година, најдоцна до **30.09.2018** година.

ИЈЗ на РМ врз основа на предлог програмите на извршителите од 10-те ЦЈЗ треба да подготви и достави до Министерството за здравство текст на активности за „Национална годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2019 година“, најдоцна до **30.10.2018** година.

Мерки, активности, очекувани резултати и индикатори за реализација на програмските цели

Реализирањето на задачите и активностите се врши организирано во подолу наведените четири основни превентивни јавно здравствени дејности :

- I. Социјално-медицинската дејност со здравствена статистика и промоција на здравје
- II. Санитарно-хигиенската дејност со здравствена екологија
- III. Епидемиолошката дејност
- IV. Безбедност и здравје на работа и превентивна здравствена заштита на работниците и земјоделците

10-те ЦЈЗ ги спроведуваат активностите од првите три превентивни јавно здравствени дејности , согласно утврдена методологијата и начин на работа , врз основа на донесени стручно методолошки упатства и со координација и стручно методолошка помош од страна на експерти при ИЈЗ на РМ од сите области.

Програмските активност за „Безбедност и здравје при работа и превентивна здравствена заштита на земјоделците“, ги спроведува Институтот за медицина на труд на Република Македонија.

Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицински факултет Скопје, ќе спроведе програмски задачи за следење на интрахоспитални инфекции како неопходни постапки кон приклучување на Република Македонија на стандардите на ЕУ за согледување на реалната состојба и следење на болничките инфекции.

Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје ќе го реализира „Пилот Проект за промоција на превентивна физичка активност кај деца со лошо држење на 'рбет (функционална кифоза и функционална сколиоза)“.

A. ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ (ЦЈЗ)

Активностите во сите дејности се реализираат врз основа на „стручно методолошките упатства за секоја дејност“. Спроведувањето на програмските активности и нивната реализацијата се реализира со координација и со стручно методолошка помош од страна на ИЈЗ на РМ.

За потребите на државата и на општините за чие подрачје се основани ги спроведуваат програмски следниве задачи и активности по дејности:

I. Социјално-медицинска дејност со здравствена статистика и промоција на здравје

Во 10-те ЦЈЗ ќе се прибираат и обработуваат збирни и индивидуални статистички извештаи доставени од здравствените установи преку одделенијата за здравствена статистика и информатика каде ќе се спроведе софтверска обработка на податоците според утврдени апликативни програми и врз основа на стручно методолошките упатства.

По извршената логичка и математичка контрола и компјутерски внес на обработените податоци за утврдени заболувања и состојби во амбулантно-поликлиничките и диспанзерски дејности ќе се изготват извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив во амбулантно-поликлиничка, диспанзерска и болничка дејност, како и информации за утврдени заболувања и состојби.

1. Од областа на здравствена статистика и информатика од обработените податоци од електронскиот здравствен систем „мој термин“ и извештаите од ЦЈЗ ќе изготват:

1.1 Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес од збирните извештаи за IV тромесечие 2017 година.

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.2. Изготвување на полугодишни збирни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања и состојби за II полугодие 2017 година

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.3. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците од годишни збирни извештаи за кадар здравствени установи за 2017 година

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.4. Изготвување и вршење на логичка и математичка контрола, компјутерски внес и обработка на податоци за збирните извештаи од кадар и посети од I тромесечие 2018 година.

Рок на изготвување: II квартал 2018 година

1.5. Изготвување на полугодишни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања и состојби за I полугодие 2018

Рок на изготвување: III квартал 2018 година

1.6 Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците од збирни извештаи II тромесечие за 2018 година

Рок на изготвување: III квартал 2018 година

1.7. Прибирање, вршење на логичка контрола на податоците од индивидуални извештаи за декември 2017 година и јануари-ноември 2018 година, компјутерски внес и обработка на податоците

Рок на изготвување: континуирано

1.8. Изготвување на публикација “Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2017 година

Рок на изготвување: мај 2018 година

2. Од областа на социјална медицина со промоција на здравје, ќе се изготват извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив и информации за утврдени заболувања и состојби:

2.1 Годишен извештај за евалуација на Националната годишна програма за јавно здравје во 2017 година за подрачјето на Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: 15.01.2018 година

2.2 Анализа на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во 2017 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: јули 2018 година

2.3 Извештај за здравјето на населението во 2017 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: октомври 2018 година

2.4 Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во 2017 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: март 2018 година

2.5 Анализа на болничкиот морбидитет и морталитет во 2017 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: јуни 2018 година

2.6 Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот во 2017

Извршител-ЦЈЗ	Болест/состојба
Битола	Малигни неоплазми
Велес	Респираторни болести
Кочани	Болести на дигестивен систем
Куманово	Кардиоваскуларни болести
Охрид	Хронична бубрежна инсуфициенција
Прилеп	Зависност од дроги
Скопје	Повреди
Струмица	Болести на кожата и на поткожното ткиво
Тетово	Дијабет
Штип	Алергични болести

Рок на изготвување : март 2018 година

2.7 Информација за една вулнерабилна група, по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста и приоритетите за превенција во регионот

Извршител-ЦЈЗ	Вулнерабилна група
Битола	Деца
Велес	Училишни деца и младина
Кочани	Стари лица
Куманово	Мигранти
Охрид	Жени и деца
Прилеп	Доенчиња
Скопје	Млади адолесценти
Струмица	Лица со посебни потреби
Тетово	Жени во репродуктивен период
Штип	Роми

Рок на изготвување : ноември 2018

Индикатор: под точки 1-7 информации, извештаи и анализи се доставуваат до ИЈЗ на РМ

3. Спроведување на здравствена едукација преку едукативни предавања за целни групи на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје.

Во рамките на службите за социјална медицина во центрите за јавно здравје, согласно законските одредби, се планираат, програмираат, извршуваат и евалуираат активности од здравствено-воспитната дејност со населението на подрачјето на Центарот. Во оваа смисла, се изготвуваат годишни програми и извештаи, повремени информации и анализи за спроведените здравствено-воспитни активности во одредени периоди, но исто така се пружа стручно-методолошка помош на здравствените установи на подрачјето, се координираат активности со повеќе владини и невладини организации, се одржуваат предавања, трибини, семинари и други форми на здравствено-промотивна активност.

Здравствено-воспитната активност на ниво на ЦЈЗ е со координиран пристап со единиците на локалната самоуправа и насочени се кон : предучилишни и училишни установи, здравствени установи, претпријатија, здруженија, јавни гласила.

Едукативните активности треба да бидат точно дефинирани во работниот акционен план на следниве теми:

- превенција на акутни и хронични незаразни болести општа популација;
- исхрана и здравје-здрави училишни оброци и здравствен ризик од неправилна исхрана (во сите основни и средни училишта),
- здравствениот бенефит од спроведување на редовна физичка активност (во сите основни училишта и предучилни установи);
- активности во периодот на детството, адолесценцијата и раниот адултен период (во секоја паралелка од средното образование се организираат поединечни предавања);

Секој Центар за јавно здравје (ЦЈЗ) треба да достави работен -акционен план до ИЈЗ на Република Македонија и Министерство за здравство , во кој се наведени: место/локација на одржување , број/ количина , време/час на одржување и планирана опфатена популација најдоцна до 15.01.2018 год.

Рок на реализирање: квартално

Индикатор : извештај за број на реализирани едукации со број на учесници на наведена тема

3.1 Одржување на четири трибини (по една во секој квартал) со јавно здравствена проблематика од интерес за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје .

Рок на изготвување: квартално

Индикатор : извештај за одржана трибина на тема со број на учесници

3.2 Печатење на агитки или брошури на наведените теми за четирите трибини
Рок на изготвување: квартално
Индикатор : доставена брошура

Организирањето на здравствено едукативни активности, промоции и трибини треба да се во корелација со изготвениот промотивен едукативен материјал за здравствено воспитување на населението (агитки и брошури) согласно работниот план и координиран од ИЈЗ на Република Македонија и МЗ.

3.3 Задолжително одбележување на светските денови, недели (Светски ден на срцето, Светски ден на дијабетот, СИДА, туберкулоза, Ден на борба против пушење, Светски ден на секавање на жртвите од сообраќајни несреќи, ден за борба против насилство врз жената и други) координирана активност со ИЈЗ на Република Македонија и МЗ.

Рок на изготвување: квартално
Индикатор: Извештај за број на реализирани одбележувања

3.4 Работа на советувањата за сексуално и репродуктивно здравје и советувањата за одвикнување од пушење

Во рамките на 10-те ИЈЗ ќе продолжат да функционираат советувањата за сексуално и репродуктивно здравје, каде младите и адолесцентите ќе добиваат бесплатни совети, ќе се спроведуваат доброволните ХИВ тестирања како и советувањата за одвикување од пушење кои ќе ги спроведуваат активностите согласно програмата и акциониот план.

Рок на извршување: континуирано
Индикатор: квартални извештаи со број на советувани млади луѓе, спроведени тестирања, реализирања едукации

II. САНИТАРНО-ХИГИЕНСКА ДЕЈНОСТ СО ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА

Активностите во сите дејности ќе се реализираат врз основа на „стручно методолошките упатства за секоја дејност“. Спроведувањето на програмските активности и нивната реализацијата се реализира со координација и со стручно методолошка помош од страна на ИЈЗ на Република Македонија.

1. Процена на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми поврзани со здравствената екологија

1.1 Процена на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водите за пиење и водоснабдувањето како и воспоставување на здравствена евиденција на водоснабдувањето

Во текот на годината секој Центар за јавно здравје врши редовни санитарно-хигиенски теренски извидувања на јавните водоснабдителни објекти со оценка за сигурност на објектот и можност за евентуални загадувања и ризик по здравјето на населението. По хигиено-епидемиолошки индикации се вршат санитарно-хигиенски теренски извидувања и на индивидуални водоснабдителни објекти.

На секој градски водовод се врши санитарно-хигиенски увид 4 пати годишно, локалните селски водоводи и селата без локални водоводи најмалку 1 теренски увид годишно. Останатите јавни објекти - крајпатни чешми, споменички чешми, чешми во рекреативни подрачја и други ќе бидат опфатени најмалку еднаш годишно. Квалитетот на водата се контролира со земање мостри за бактериолошка и физичко-хемиска анализа и се издава стручно мислење.

За оние јавни водоснабдителни објекти со кои стопанисува организација за водоснабдување, обемот и бројот на анализи ќе биде утврден со договор помеѓу ЦЈЗ и јавните комунални претпријатија.

За сите јавни водоснабдителни објекти каде не стопанисува организација за водоснабдување, односно: села со сопствен водовод, села со други видови на водоснабдителни објекти, води со посебни својства - природни минерални, лековити, локални јавни водоснабдителни објекти во и вон населените места (чешми, бунари, извори, и др.), обемот и бројот на следење на квалитетот на вода за пиење согласно програмата рамковно е даден во Табела бр. 1.1

Секој центар изработува „Анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу центрите и организациите за јавно водоснабдување, како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности доставена до ИЈЗ на Република Македонија.

Табела број 1.1

Центар за јавно здравје	Број на селски населби	Планиран годишен број на:	
		Санитарно-хигиенски увиди	Лабораториски анализи Физичко-хемиски Бактериолошки
Битола	181	75	900
Куманово	90	90	770
Кочани	86	50	444
Охрид	121	70	460
Прилеп	182	110	1100
Скопје	125	80	500
Струмица	47	47	440
Тетово	180	100	600
Велес	250	162	860
Штип	36	36	800
ИЈЗ	/	50	300
Вкупно:	1172	1136	7174

Индикатор : Анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење и извештај за број на реализирани увиди и земени мостри

Извршители:

10-те ЦЈЗ

Фреквенција на известување : квартално до МЗ и извештај со коментар во 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 год. до ИЈЗ на Република Македонија

1.2 Следење на состојбата со водоснабдување, санитација и хигиена во училиштата

Процената на ризикот поврзан со фактори во училишна средина врз здравјето на децата и младите во Република Македонија со посебен акцент на пристапот до безбедна вода за пиење, санитација и хигиена на училиштата и училишните тоалети ќе се изврши со санитарно-хигиенски увид во селектираните училишта (со примена на унифициран прашалник/листа за проверка) и земање примероци вода за пиење за лабораториска анализа.

Врз основа на утврдениот статус како и дониените резултати од тестирање на примероците вода, ќе се изврши идентификација на ризик факторите по здравјето на училишната популација, ќе се креира солидна база на податоци за санитарно-хигиенската состојба во училиштата со цел предлагање и превземање мерки за зачувување и унапредување на здравјето на оваа вулнерабилна популација.

Бројот на увиди во училиштата е даден во Табела 1.2.1. и истиот може да се зголеми според актуелни хигиенско-епидемиолошки состојби.

Табела 1.2.1. Следење на санитарно-хигиенската состојба во училиштата во Република Македонија

ЦЈЗ	Бр. на училишта		Тип на училишта		број Планиран на увиди	Реализирани увиди	Интернати	број Планиран на увиди	Реализирани увиди
	село	град	Основни	средни					
Битола	127	28	145	10	75		1	2	
Куманово	66	22	80	8	44		4	4	
Кочани	48	18	60	6	66		/	/	
Охрид	67	20	77	10	40		4	4	
Прилеп	70	9	82	7	66		2	2	
Скопје			156	31	90		7	7	
Струмица	14	11	20	5	25		1	1	
Тетово	78	7	80	5	25		/	/	
Велес	87	29	105	11	60		4	4	
Штип	44	18	54	8	30		2	4	
ВКУПНО	960		859	101	521		25	28	
			960						

* за потребите на програмската активност ќе се изработи соодветно работно упатство

Бројот на земени примероци вода за пиење за лабораториска анализа (во обем од бактериолошка и основна физичко-хемиска анализа) ќе се прикаже во табела 1.2.2 по извршениот санитарно-хигиенски увид со што ќе се креира база на податоци за пристапот до безбедна вода за пиење во училиштата во Република Македонија

Табела 1.2.2. Приказ на водоснабдувањето во училиштата

ЦЈЗ	Училиште		Тип на училиште		Тип на водоснабдителен објект			Примероци вода за пиење за анализа		Интернати	Примероци вода за пиење за анализа	
	село	град	основни	средни	централен	локален	Останато	планирани	реализирани		планирани	реализирани
Битола	127	28	145	10						1		
Куманово	66	22	80	8						4		
Кочани	48	18	60	6						/		
Охрид	67	20	77	10						4		
Прилеп	70	9	82	7						2		
Скопје			156	31						7		

			5 6									
Струмица	14	11	2 0	5						1		
Тетово	78	7	8 0	5						/		
Велес	87	29	1 0 5	11						4		
Штип	44	18	5 4	8						2		
ВКУПНО			8 5 9	101						25		

Индикатор:

Информација за санитарно-хигиенската состојба во училиштата во Република Македонија со предлог мерки за унапредување на здрава училишна средина и мерки за зачувување и унапредување на здравјето на училишната популација

Извршители:

Центрите за јавно здравје

Фреквенција на известување:

Годишно, во 4-то тромесечие 2018

Извршители:

10-теЦЈЗ

Фреквенција на известување:

30. ноември 2018

1.3 Процена на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води од јавно-здравствен аспект

Процена на ризикот, е врз основа на утврдениот статус и извршени лабораториски испитувања на површинските води, а особено водите за рекреативно капење од здравствен аспект.

Бројот на увиди и на земање на мостри за бактериолошка и физичко-хемиска и микробиолошка анализа ќе биде најмалку 2 пати годишно даден (Табела 1.3), но истиот може да се зголеми во зависност од актуелни хигиенско-епидемиолошки состојби.

Центарот подготвува „Годишна информација за санитарно-хигиенската состојба и квалитет на водите за капење на подрачјето на Центарот со мерки за асанација за заштита и/или намалување на здравствениот ризик“ која ја доставува до ИЈЗ на Република Македонија

Табела 1.3 Следење на квалитетот на површински води

Центар за јавно здравје	Санитарно-хигиенски увиди	Планиран годишен број примероци вода за физичко хемиска и бактериолошка анализа
Битола	18	60
Куманово	10	20
Кочани	10	32
Охрид	40	150
Прилеп	10	20
Скопје	35	70
Струмица	14	28
Тетово	26	35

Велес	23	61
Штип	9	27
Вкупно Република Македонија:	195	503

Индикатор за следење: извештај за број на реализирани увиди и земени мостри

Извршители: 10-те ЦЈЗ

Фреквенција на известување: квартално до МЗ и извештај со коментар во 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 до ИЈЗ на РМ

1.4 Процена на здравствено-еколошкиот ризик на хигиенскиот квалитет на воздухот

Остварување на задачата се одвива со проценка на здравствено-еколошкиот ризик преку стационарен и мобилен мониторинг систем на Министерството за животна средина и ИЈЗ на РМ како и испитување на следните видови загадувачки материји во мрежата на центри за јавно здравје:

- Во сите Центри за јавно здравје ќе се следи вкупен аероседимент на 81 мерни места, а во Велес и присуство на Pb, Cd, Zn, Ni и Fe во аероседимент, како и во Куманово Pb, Cd и Zn во аероседимент со вкупно 972 месечни примероци;
- Во Центрите за јавно здравје Скопје и Велес ќе се следат лебдечки честички (чад) и SO₂-сулфур двооксид на 9 мерни места со 5475 дневни примероци;
- Олово, кадмиум и цинк во воздухот ќе се следи во Велес на 2 мерни места со вкупно 413 дневни примероци, а во Скопје само олово на 1 мерно место со 14 дневни примероци;
- СО-јаглерод монооксид ќе се следи само во Скопје на 4 мерни места со 56 примероци.

Задачата ќе се реализира со стандардни методи на земање примероци атмосферски воздух и стандардни методи на лабораториска дијагноза. Наодите за чад, SO₂, олово, кадмиум и цинк ќе се презентираат како 24-часовен просек во мг/м³ воздух, јаглерод монооксидот како часовен просек во мг/м³ воздух, а аероседиментот како месечен просек во мг/м² површина.

Мерните места и бројот на примероци од следењето на аерозагадувањето е даден во табела бр.1.4

Табела бр.1.4

Центар за јавно здравје	Аероседимент		Чад и SO ₂		Pb, Cd и Zn		CO	
	Број на :		Број на :		Број на :		Број на :	
	Мерни места	Месечни примероци	Мерни места	Дневни примероци	Мерни места	Дневни примероци	Мерни места	Дневни примероци
Битола	6	72						
Куманово	4****	48						
Кочани	4	48						
Охрид	7	84						
Прилеп	9	108						
Скопје	30	360	6	4330	1*	14	4**	56
Струмица	4	48						
Тетово	4	48						
Велес	11***	132	3	1095	2*****	413		
Штип	4	48						
Вкупно РМ	81	996	9	5425	3	427	4	56

* Олово се следи 2 пати годишно по 7 дена во април/октомври во Скопје

** Јаглерод монооксид се следи 2 пати годишно по 7 дена во април/октомври само во Скопје

*** Аероседимент се следи во Велес на 7 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Pb, Cd и Zn и во Кавадарци на 4 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Ni и Fe.

***** Олово, кадмиум и цинк во цврсти честички со високоволуменски узоркува; на воздух на едно м.м. се следи секој ден, а на другото м.м. еден ден во неделата, во Велес

***** Аероседимент се следи во Куманово на 4 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Pb, Cd и Zn.

Индикатор: квартален извештај за извршени мерења до МЗ и ИЈЗ на РМ
Фреквенција на известување: Извештај со коментар во 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 до ИЈЗ на РМ

Во случај на индикација за зголемена емисија на загадувачки материи на локации и во услови во кои не се можни мерења од стационарната мониторинг мрежа, Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе примени соодветно мерење со мобилна мониторинг станица и резултатите ќе ги толкува согласно националните и меѓународни стандарди и прописи .

Индикатор: извештај за извршени мерења до МЗ
Фреквенција на известување: квартално
Извршител: ИЈЗ на РМ

1.5 Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето кај предучилишна и училишна популација

Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето на изложеното население се врши врз основа на добиените вредности од извршениот мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух релацијата со податоците за годишната стапка на морбидитетот од неспецифични респираторни заболувања J00 - J99, со исклучок на J10-J18, според МКБ -10 кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и села.

Во случаи на акутни состојби на загаденост на воздухот на ниво на аларм од прв, втор или трет степен, од страна на територијално надлежниот Центар за јавно здравје во најкус рок и по најкус пат ќе се известува Министерството за здравство, Институтот за јавно здравје и Министерството за животна средина и просторно планирање.

Индикатор за следење: Оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и во село, како и на национално ниво по методологијата на СЗО.

Извршители: Центрите за јавно здравје
Фреквенција на известување: Годишно, во прво тромесечие 2018 година

2. Безбедност на храна од јавно здравствен аспект

2.1 Следење на безбедноста на храната наменети за одредени популациони групи со цел да се превенираат болестите поврзани со небезбедна храна

Следење на безбедноста на храната наменета за одредени популациони групи со цел да сепревенираат болестите поврзани со небезбедна храна ќе се врши лабораториска контрола на храната и чистотата на објектите во кои се приготвува храната за предучилишни, училишни установи, ученички, студентски домови, болнички установи и домови за згрижување на стари лица, согласно табелите број 1, 2 и 3 во продолжение. Активноста ќе се изведува согласно Правилникот за микробиолошка безбедност на храната и упатството изработено од страна на ИЈЗ на РМ.

Табела број 1, „Следење на безбедноста на храната во образовни установи“

Центар за јавно здравје	Број на образовни установи	Санитарно хигиенски увиди	Број на годишни тестирани оброци	Број на годишни брисеви
Битола	6	12	48	60
Куманово	10	20	80	100
Кочани	6	12	48	60
Охрид	5	10	40	50
Прилеп	5	10	40	50
Скопје	15	30	120	150
Струмица	6	12	48	80
Тетово	10	20	160	160
Велес	11	22	88	110
Штип	7	14	56	70
Вкупно	81	162	728	890

Табела број 2 Следење на безбедност на храната во болници

Извршители ЦЈЗ	број на објекти	Санитарно хигиенски увиди	Број на годишни примероци за бактериолошка анализа	Број на брисеви
Скопје	6	12	48	120
Битола	4	8	32	80
Велес	6	12	48	120
Тетово	2	4	16	40
Куманово	2	4	16	40
Кочани	1	2	8	20
Штип	1	2	8	20
Струмица	1	2	8	20
Прилеп	1	2	8	20
Охрид	3	6	24	60
Вкупно	28	54	216	540

Табела бр.3. Следење на безбедност на храната во домови за згрижување на стари лица

Центар за јавно здравје	Број на објекти	Санитарно хигиенски увиди	Број на примероци за бактериолошка анализа	Број на брисеви
Скопје	2	4	12	20
Битола	1	2	6	10
Куманово	1	2	6	10

Прилеп	1	2	8	20
Вкупно	5	10	32	60

Индикатор : Извештај со број на земени анализа и превземени мерки од небезбедна храна, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ.

Фреквенција на известување:

квартално

2.2 Проценка на хемиската контаминација на храна од пазар од домашно земјоделско производство во различни региони

За проценка на хемиската контаминација во 2018 година ќе се врши лабораториско тестирање и проценка на контаминацијата со тешки метали и микотоксини. Центрите за јавно здравје во Скопје, Битола, Куманово и Велес ќе земат и испитаат по 50 примероци на прехранбени производи од домашно производство за присуство на олово и кадмиум, според табелата бр 1.

Табела бр. 1 Дистрибуција на примероци за анализа на резидуи на метали

Група	ЦЈЗ Скопје	ЦЈЗ Куманово	ЦЈЗ Битола	ЦЈЗ Велес	ИЈЗ на РМ
Овошје и нивни производи	20	20	20	20	30
Зеленчук и нивни производи	20	20	20	20	30
Жита, брашно, и нивни производи	10	10	10	10	40
Вкупно	50	50	50	50	100

Центрите за јавно здравје во Скопје, Битола, Куманово и Велес ќе земат и испитаат по примероци на прехранбени производи од домашно производство за присуство на микотоксини, според табелата бр 2.

Табела бр.2 Дистрибуција на примероци за анализа на микотоксини

Група	ЦЈЗ Скопје	ЦЈЗ Куманово	ЦЈЗ Битола	ЦЈЗ Велес	ИЈЗ на РМ
Млеко и производи од млеко	10				
Жита, брашно и нивни производи	10	10	10	10	20
Кикирики и слични производи	10	10	10	10	20
Суво овошје	10	10	10	10	20
Кафе, какао, чај, зачини	10	10	10	10	20
Вкупно	50	40	40	40	80

Индикатор за следење: Извештај со анализа на контаминираната храна, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ.

Рок на известување: 2-ро и 4-то тромесечие 2018 година

3. Јавно здравствени аспекти на исхраната

3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички и студентски домови и домови за згрижување на стари лица

Биолошкиот квалитет на исхраната вклучува испитување на енергетската вредност, како и содржината на макронутриенси (јаглени хидрати, масти и протени) и микронутриенси (витамини и минерали) во единица оброк кој се користи во исхраната на популациите опфатени со следењето.

Во 2018 година, Центрите за јавно здравје (ЦЈЗ) во РМ, по утврдена методологија базирана на база на податоци за состав на храната, ќе ја испитуваат нутритивна вредност на исхраната која се подготвува во овие установи, и тоа:

- ♦ во предучилишните установи ќе се испитуваат по пет дневни оброци во 4 сезони (пролет, лето, есен, зима);
- ♦ во училиштата со организирана целодневна исхрана ќе се испитуваат по пет дневни оброци во две сезони и тоа во пролет (март-април) и есен (ноември –декември);
- ♦ во ученичките/студентските домови ќе се испитуваат по седум дневни оброци во две сезони и тоа во пролет (март-април) и есен (ноември –декември);
- ♦ во домовите за згрижување на стари лица ќе се испитуваат по седум дневни оброци во четири сезони (пролет, лето, есен, зима).

Во табелата 3.1. се прикажани активностите за секој регион на Центрите за јавно здравје.

Табела 3.1. Преглед на број на објекти и оброци по ЦЈЗ

Регион на центар за јавно здравје	Број на објекти	Број на испитани оброци
Битола	8	156
Куманово	6	116
Кочани	8	140
Охрид	6	108
Прилеп	6	116
Скопје	13	202
Струмица	4	68
Тетово	6	88
Велес	11	192
Штип	6	108
Вкупно	74	1294

Индикатор за следење:

Извештаи за извршените активности доставен до ИЈЗ на РМ

Рок на известување:

Годишно, во 4-ти квартал се доставува извештај за квалитетот на исхраната во установите на подрачјето на ЦЈЗ (најдоцна до 1.12.2018 година)

3.2. Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца во функција на рана детекција на прекурсори на можни здравствени ризици за појавана хронични незаразни заболувања

На определен репрезентативен примерок деца од секој регион поединечно за Центрите за јавно здравје, презентирани во табела број 3.2. ќе се вршат испитувања за соодветните популациони групи.

Табела 3.2. Вкупен број на ученици кои ќе бидат опфатени за проценка на нутритивен статус

Регион на Центар за јавно здравје	Деца од предуч. установи (4-5 год.)	Второ одделение	Петто одделение	Прва година средно
Битола	141	324	304	150
Велес	250	334	314	150
Кочани	70	291	271	100
Куманово	100	335	315	150
Охрид	100	317	250	110

Прилеп	70	306	266	70
Скопје	250	375	290	150
Струмица	70	300	250	70
Тетово	200	358	338	150
Штип	70	274	254	70
Вкупно	1321	3214	2852	1170

Антропометриски испитувања за определување на растот и нутритивниот статус ќе се вршат со мерење на телесна висина и телесна тежина кај деца од предучилишна возраст, второ одделение, петто одделение и прва година средно образование.

За сите популации на деца извештаите ќе се доставуваат електронски до ИЈЗРМ, во ексел документи, по претходно доставен формат на документ од страна на ИЈЗ на РМ.

Индикатор за следење: Извештаи до ИЈЗ на РМ за извршените активности
Рок на известување: Квартално

- Во првиот квартал на 2018 за децата од предучилишни установи (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.04.2018);
- Во вториот квартал за децата од второ одделение (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.07.2018);
- Во третиот квартал за учениците од петто одделение (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.10.2018);
- Во четвртиот квартал за децата од прва година средно образование (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.12.2018).

3.3. Следење на болничката исхрана

Во 2018 година ЦЈЗ ќе ја испитуваат нутритивната вредност на стандардната исхрана во болниците во Република Македонија кои припаѓаат на подрачјето на соодветниот ЦЈЗ како и при клиниките на Клиничкиот центар во Скопје, Специјалната болница за гинекологија „Мајка Тереза“, Институтот по белодробни заболувања кај децата - Козле и Градската болница „8. септември“ по стандардна методологија, со динамика на испитување на 3 целодневни оброци месечно, во текот на сите 12 месеци.

Испитувањето на биолошкиот квалитет на исхраната вклучува испитување на енергетската вредност, како и содржината на макронутриенси (јаглени хидрати, масти и протеини) и микронутриенси (витамини и минерали) во единица дневен оброк кој се користи во исхраната на болните без специфични нарушувања на органските системи кои би продуцирале исхрана според специфична диета.

Центрите во извештаите ќе наведат за кои болни е спремана храната, односно на кои одделенија е поделена, имајќи ја предвид забелешката од претходниот пасус при одбирање на оброците за анализа.

Во табелата 3.3. се прикажани активностите за секој регион на Центрите за јавно здравје.

Табела 3.3. Следење на нутритивниот квалитет на болничката исхрана

Центар за јавно здравје	Број на објекти	Број на испитани оброчи
Битола	4	144
Куманово	2	72
Кочани	1	36
Охрид	3	108

Прилеп	1	36
Струмица	1	36
Скопје	4	144
Тетово	2	72
Велес	3	108
Штип	1	36
Вкупно	22	792

Индикатор за следење:

Извештаи за извршените активности до МЗ и ИЈЗ на РМ

Рок на известување:

Годишно, во 4-ти квартал се доставува извештај за квалитетот на исхраната во болниците на подрачјето на соодветниот ЦЈЗ (најдоцна до 1.12.2018 година).

4.Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина

Центарот за јавно здравје Скопје ќе врши мониторинг на бучава на 14 мерни места во Скопје, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Лден, Лвечер, Лноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација .

Центарот за јавно здравје Битола ќе врши мониторинг на бучава на 15 мерни места во Битола и Кичево, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Лден, Лвечер, Лноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација .

Центарот за јавно здравје Куманово ќе врши мониторинг на бучава на 10 мерни места во Куманово, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Лден, Лвечер, Лноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација .

Извршители:

ЦЈЗ Скопје, ЦЈЗ Битола, ЦЈЗ Куманово

Индикатор за следење:

Извештаи за извршените активности со анализа и проценка на здравствениот ризик од бучавата, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 година

Рок на известување:

III. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

ЦЕЛ 1 Зајакнување и подобрување на ефикасноста на системот на следење на заразни болести

Мерка 1.1. Собирање, обработка и анализа на пријави за заразни заболувања и пријави за изолиран/доказан микробиолошки причинител на заразна болест и активности по НЦЈЗ

1. ЦЈЗ/ПЕ ќе вршат прибирање на збирни неделни извештаи од ПЗЗ (матични лекари) на нивното подрачје, внесување во посебен софтвер и статистичка обработка и анализа на доставените податоци, а по анализата на неделните извештаи, ЦЈЗ/ПЕ во електронска форма ќе достават неделен извештај до ИЈЗ.
2. Теренски увид од страна на ЦЈЗ/ПЕ, при појава на алерт од одреден синдром.
3. Доставен извештај до ИЈЗ за резултатите, причинителот и превземените мерки за сузбивање на заболувањето по извршениот увид од страна на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Редовни теренски увиди кај матичните доктори за контрола на пријавување во АЛЕРТ системот, спроведени од ЦЈЗ/ПЕ
5. Изработување на неделни, месечни, тримесечни, шестмесечен и годишен извештај за АЛЕРТ системот.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, матични доктори.

Индикатор (показател на успешност)

1. Број на обработени неделни извештаи добиени од ПЗЗ.
2. Број на изготвени неделни извештаи доставени до ИЈЗ.
3. Број на теренски увиди.
4. Број на информации/извештаи од теренски увиди.
5. Број на навремено доставени месечни, тримесечни, шестмесечни и годишен извештај за АЛЕРТ системот.

ЦЕЛ 2 Подобрување на состојбата со задолжителната имунизацијата и намалување на бројот на болени од вакцино-превентабилните болести

Мерка 2.1 Контрола и евалуација на задолжителната вакцинација

Активности:

1. Теренски увиди во вакцинални пунктови.
2. Изготвување на квартални и шестмесечен табеларни извештај за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини.
3. Изготвување на годишен табеларен и наративен извештај за спроведената имунизација за 2018 година во ЦЈЗ/ПЕ, со опфат одделно за секоја вакцина/ревакцина.
4. Теренски увид и изготвување на информација по пријава за поствакцинална несакана реакција.
5. Спроведување на медиумска локална кампања за придобивките од имунизацијата кај населението.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со вакцинални пунктови и ИЈЗ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Опфат над 95% со сите вакцини предвидени во редовниот календар за имунизација;
2. Број на доставени до ИЈЗ, тримесечни и шестмесечни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат од ЦЈЗ/ПЕ;
3. Број на изготвени извештаи за состојбата со поствакциналните реакции;
4. Број на реализирани теренски увиди и изготвени информации.

Мерка 2.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детска парализа

Мерката ќе се спроведува преку активниот надзор над акутна флакцидна парализа (АФП), достава до ИЈЗ на “Неделните извештаи за активен надзор на АФП”, навремен одговор при пријава на АФП случај со цел да се одржи “статусот земја ослободена од полио”.

Активности:

1. По добивање на итна пријава за АФП случај ИЈЗ ќе го контактира ЦЈЗ/ПЕ каде е регистриран случајот со цел ЦЈЗ/ПЕ да направи контрола на опфатот на вакцинацијата против полио.
2. ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши увид во вакциналните пунктови за проверка на опфатот со ОПВ вакцина.
3. ЦЈЗ/ПЕ од блиските контакти на АФП случајот - деца на возраст до 15 години зема материјал за вирусолошко испитување и согласно правилата го транспортира до вирусолошката лабораторија при ИЈЗ.
4. Изработка на епидемиолошки анкети за АФП случаи/контакти.
5. Изготвување на годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП/полиомиелитис во земјата и остварувањето на индикаторите за успешен надзор.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со вакцинални пунктови и ИЈЗ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на доставени неделните извештаи за АФП;
2. Број извршени епидемиолошки увиди, изготвени епидемиолошки анкети;
3. Број на земени и испратени материјали за лабораториско тестирање до ИЈЗ;
4. Број на изготвени месечни, тримесечни и годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП.

Мерка 2.3 Елиминација на мали сипаници и рубеола во Р. Македонија

Активности:

1. Континуирано следење на вакцинацијата со МРП вакцината.
2. Обработка на пријави и навремено доставување на истите до ИЈЗ.
3. Изработка на епидемиолошки анкети за секој случај на мали сипаници и/или рубеола, и навремено доставување до ИЈЗ.
4. За секој пријавен клинички случај, ЦЈЗ/ПЕ веднаш ќе обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и контактите, и ќе се достави за анализа во вирусолошката лабораторија при ИЈЗ, за потврдување/отфрлање на дијагнозата.
5. При сомневање за појава на епидемија, се прави епидемиолошки увид на терен и се изготвува информација и се информира ИЈЗ.
6. Во случај на епидемија се подготвуваат неделни/месечни ажурирани информации за актуелната состојба и преземените мерки.
7. Согласно Националната програма за елиминација, секој случај на исипна треска задолжително треба лабораториски да се потврди/отфрли.
8. Организирање на кампања на ниво на ЦЈЗ/ПЕ за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ во соработка со ИЈЗ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза кај клинички случаи, и случаи на исипни трески;
2. Број на извршени епидемиолошки увиди за контрола на вакцинација;
3. Број на епидемиолошки увиди при пријава на случај на мали сипаници/ рубеола;
4. Број на изготвени информации;
5. Број на изготвени неделни/месечни информации/извештаи;
6. Број на организирани кампањи за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините;

ЦЕЛ 3 Намалување на оптоварувањето со заразни заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Мерка 3.1 Зајакнување на капацитетите здравствениот систем за дијагностика на причинителите и утврдување ризик фактори при зголемен број (кластер) или епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Активности:

1. Навремена обработка на пријави од овие заболувања за детекција на кластери особено кај деца на возраст од 0-4 години.
2. Вршење на теренски увид при зголемен број на заболени од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.
3. Обезбедување на материјал за потврда, а по потреба и за конфирмација на причинителот во микробиолошките лаборатории на ИЈЗ.
4. Зголемување на капацитетите на ниво на ЦЈЗ/ПЕ, за дијагноза на микробиолошки причинители на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.
5. Извештаи/информации од теренски истражувања при појава на кластери/епидемии.
6. Континуирани обуки на лицата кои работат со храна за минимум хигиенски стандарди.
7. Континуирани теренски увиди во објектите кои работат со храна и земање на материјал за контрола и проверка на храната.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со МЗ, ИЈЗ, АХВ и ДСЗИ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени пријави и детектирани кластери.
2. Број на извршени контроли/увиди на терен.
3. Број на земени материјали за лабораториска дијагностика.
4. Број на изготвени извештаи/информации.
5. Број на извршени обуки/обучени лица
6. Обезбедени опрема и човечки ресурси за дијагноза на поголем број на различни причинители на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.

ЦЕЛ 4 Зајакнување на системот за следење, контрола и одговор на болнички стекнатите инфекции и антимикробната резистенција

Мерка 4.1 Спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции

Активности:

1. Спроведување на епидемиолошки увиди (програмски и по индикации) на подрачјето на секој ЦЈЗ.
2. Земање материјали за микробиолошки анализи со цел контрола на моменталната состојба.
3. Изготвување и доставување на информации/извештаи до ИЈЗ, МЗ, ДСЗИ и здравствената установа каде е направен увидот за надзор над ИХИ.
4. Обработка на микробиолошките изолати на болничките инфекции во електронски систем за следење.
5. Навремено доставување до надлежните институции на пријавите за интрахоспитална болест и микробиолошкиот изолат.
6. Докажување на резистенција на микроорганизмите кон антимикробните средства во лабораториите на ЦЈЗ/ПЕ и во лабораторијата на ИЈЗ.
7. Следењето на потрошувачката на антимикробни средства и доставување на извештај во ИЈЗ.
8. Изготвување на месечни, квартални и годишен извештај за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ, ДСЗИ, болници

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на извршени теренски увиди;
2. Број на земени материјали за микробиолошки анализи;
3. Број на информации/извештаи;
4. Обука на медицински професионалци од ЦЈЗ, лаборатории и болници за докажување на антимикробна резистенција, нејзино следење и пријавување,
5. Обука за следење и известување за потрошувачката на антимикробни средства.
6. Број на изготвени месечни, тромесечни извештаи и годишен извештај.

ЦЕЛ 5 Одржување ниска преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции

Мерка 5.1 Превенција на хепатитис Б и Ц на подрачјето на ЦЈЗ/ПЕ

1. Обработка на пријави и направени теренски увиди за пријавени случаи на вирусен хепатит Б или Ц.
2. Изготвување на епидемиолошка анкета и обезбедување на материјал за лабораториска дијагноза од секој нов случај.
3. Навремено доставување на пријави и анкети до ИЈЗ за вирусен хепатит Б или Ц.
4. Водене на евиденција за секое носителство или хронична болест од овие хепатити, и достава на истите до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ,

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени пријави, теренски увиди.
2. Број/процент на извршени анкети и обезбедени биолошки материјали од секој нов случај.
3. Број на пријави за хроничен случај или носителство.
4. Број на изготвени информации.

Мерка 5.2 Подобрување на системот за надзор над сексуално преносливи инфекции

Активности:

1. Навремено доставување на анонимна пријава и анкета до ИЈЗ, за секој случај на СПИ на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
2. Поврзување на граѓански сектор со јавно-здравствени установи во делот на анонимно пријавување на бројот на извршени анонимни советувања и тестирање кај клучни популации.
3. Број на одржани семинари/предавања за превенција и заштита од СПИ, особено кај младата популација (во средни училишта).

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ,

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени и доставени анонимни пријави за случај и изолат за ХИВ и СПИ.
2. Број на направени и доставни анкети од случаи за ХИВ и СПИ.
3. Број на направени и пријавени тестови за ДДСТ (одделно од ЦЈЗ и Граѓански организации).
4. Број на одржани едукативни обуки / предавања.

ЦЕЛ 6 Намалување на оптоварувањето со зоонози и вектор-преносливи инфекции

Мерка 6.1 Подобрување на систем за надзор и контрола на зоонози и вектор преносливи заболувања во Република Македонија

1. Преземањето на мерки и активностите согласно Акциониот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Информации за преземени мерки и активност согласно Акцискиот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ) и доставување до ИЈЗ.
3. Спроведување на дезинсекција против комарци на територијата на РМ (по општини), согласно Акциониот план за превенција од ВПБ.
4. Подготовка на оперативни планови за ДЦД на ниво на локална самоуправа.
5. Достава на квартален и годишен извештај за спроведена дезинсекција на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
6. Задолжително теренско истражување при пријавен случај на зоонози и ВПБ.
7. Изготвување на информација и навремено известување на ИЈЗ за појава на случај и теренско истражување.
8. Обезбедување на материјал и достава на истиот до лабораториите на ИЈЗ за лабораториска дијагностика на случаи на вектор преносливи заболувања.
9. Доставување на годишен извештај за ВПБ и доставување на истиот до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, ЕЛС.

Индикатори:

1. Број на информации за преземени мерки согласно Акцискиот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Број на информации за изготвени оперативни планови за ДЦД на ниво на локална самоуправа.
3. Месечни (во сезона), квартален и годишен извештај за спроведена дезинсекција на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Број на извршени теренски увиди и изготвени информации.
5. Број на земени примероци лабораториски материјал.
6. Годишен извештај за ВПБ.

Мерка 6.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на маларијата во Република Македонија

Активности:

1. Континуирано следење на лицата кои патуваат во земји со ендемска маларија (согласно СЗО водич за патници во меѓународен сообраќај).
2. Континуирано земање на материјал за периферна размаска и густа капка крв
3. Теренски увид при појава на случај на маларија.
4. Пријавениот случај од ЦЈЗ/ПЕ врши увид и епидемиолошка анкета на клиниката.
5. Изготвување на информација од теренскиот увид до ИЈЗ и ДСЗИ.
6. Доставување на пријава и епидемиолошка анкета до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, КИБФС, МЗ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени пријави од случаи на маларија.
2. Број на увиди во КИБФС/болници од каде е пријавен случај.
3. Број на направени анкети од случаи на маларија.
4. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза од случаи и патници кои се враќаат од земји со ендемска маларија.
5. Изготвени информации до ИЈЗ.

ЦЕЛ 7 Намалување на оптоварувањето со инфлуенца и заболувања слични на инфлуенца

Мерка 7.1 Зајакнување на системот за надзор и одговор кон заболувања слични на грип и акутни респираторни инфекции

Активности:

1. ЦЈЗ/ПЕ во сезоната на грип континуирано ќе вршат прибирање и обработка на групни пријави на ниво на ЦЈЗ/ПЕ.
2. ЦЈЗ/ПЕ во сезоната ќе обезбеди материјали од лица со симптоми на грип или слични на грип за лабораториска дијагностика.
3. Ќе обезбеди материјал за ретестирање или типизација на Influenza virus.
4. При појава на зголемен број на лица со грип, ќе извршени теренски увиди, во здравствени установи, училишта, градинки.
5. За состојбата од терен ќе подготват информации и навремено ќе ги достават до ИЈЗ.
6. Секој микробиолошки изолат навремено го пријавува до ИЈЗ.
7. Набавка на вакцини против сезонски грип пред отпочнување на сезоната ЦЈЗ/ПЕ.
8. Изготвување неделни извештаи за спроведена имунизација против сезонски грип на подрачјето на ЦЈЗ/ПЕ и доставување о ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, МЗ, ЗУ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени и доставени групни пријави за грип до ИЈЗ.
2. Број на доставени материјали до лабораторијата на ИЈЗ.
3. Број на извршени теренски увиди, во здравствени установи, училишта, градинки.
4. Број на информации од теренските увиди.
5. Број на доставени неделни групни пријави до ИЈЗ.
6. Број на доставени пријави за микробиолошки изолати.
7. Број на набавени и аплицирани вакцини против сезонски грип.
8. Број на неделни извештаи за спроведена вакцинација на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ

Мерка 7.2 Зајакнување на системот за надзор над сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ)

Активности:

1. Следење на појава на сериозни респираторни инфекции (САРИ) на ниво на ЦЈЗ/ПЕ.
2. Навремено пријавување на САРИ до ИЈЗ.
3. Земање и достава на материјал до лабораторијата на ИЈЗ, од хоспитализираните пациенти.
4. Теренски увид во клиниката каде е регистриран САРИ случајот.
5. Извештај од теренскиот увид.

Извршители: ЦЈЗ, ИЈЗ, болници

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на пријави/извештаи за нови случаи на САРИ.
2. Број на случаи на САРИ од кои е земен биолошки примерок и се лабораториски тестирани.
3. Број на направени теренски увид.
4. Број на иготвени информации од теренски увиди.

ЦЕЛ 8 Одржување и понатамошен тренд на намалување на оптоварувањето со туберкулоза

Мерките и активностите за намалување на оптоварувањето со туберкулоза се претставени во посебна Програма за заштита на населението од туберкулоза и се во надлежност на Институтот за туберкулоза и белодробни заболувања и диспанзерите за ТБЦ во земјата.

ЦЕЛ 9 Систем за следење и одговор кон појава на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат

Мерка 9.1 Воспоставување на систем за надзор кон нови заразни болести кои повторно се појавуваат

Активности:

1. ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши епидемиолошки теренски увиди при појавана случаи на нови заболувања или заболувања кои повторно се појавуваат и ќе достави навремена информација до ИЈЗ.
2. ЦЈЗ/ПЕ ќе обезбеди материјал за лабораториско испитување и ќе го достави до ИЈЗ.
3. По потреба во соработка со ИЈЗ ќе се изготват информации за населението, упатства за работа на здравствени установи и друг информативен материјал.

Извршители: ЦЈЗ, ИЈЗ МЗ и ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор:

1. Број на теренски увиди и информации.
2. Број на земен материјал и доставени до референтната лабораторија на ИЈЗ.
3. Број на информации за население и упатства за работа на здравствениот кадар.

ЦЕЛ 10 Воспоставување на систем за брза реакција во случај на епидемии и кризни состојби

Мерка 10.1 Формирање на тимови за брза реакција во случај на епидемии или кризни состојби

Активности:

1. Воведување на единствен и интегриран информациски систем за брз проток на информации поврзани со заразни заболувања.
2. Воведување на систем за приправност на епидемиолошката служба при ЦЈЗ/ПЕ.
3. Вршење на епидемиолошки истражувања, согласно протокол за истражување на епидемии и брза реакција во кризни состојби на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Навремена достава на пријави и епидемиолошки анкети до ИЈЗ.
5. По потреба земање на материјал за лабораториско докажување/потврдување на причинителот.
6. Изготвување на информации и доставување до МЗ и ДСЗИ.
7. Изработка и доставување на Пријави и Одјави за епидемии на заразна болест од ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, АХВ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Воведен систем за приправност на ниво на ИЈЗ/ЦЈЗ со ажурирани контакти.
2. Број на извршени епидемиолошки истражувања согласно Протокол.
3. Број на пријави и епидемиолошки анкети.
4. Број на земен материјал за лабораториско тестирање/конфирмација.
5. Број на теренски епидемиолошки увиди и изготвени информации.
6. Број на доставени Пријави и Одјави на епидемија.

Здравствено-воспитна и едукативна дејност и публикации

ЦЈЗ/ПЕ ќе врши континуирана здравствено-воспитна и едукативна дејност во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести на подрачјето кое го покриваат преку:

1. Изготвување на информативно-едукативен материјал - брошури, флаери, постери, публикации за заразни заболувања, наменет за широката јавност и за здравствени работници.
2. Настапи/написи/интервјуа во средствата за јавно информирање (ТВ, весници, списанија), со цел информација и едукација на пошироката јавност.

Извршители: ЦЗ/ПЕ.

Индикатор: Број на одржани предавања, број на изготвени информативни материјали (брошури, летоци и сл), број на настапи во јавни медиуми.

Б. ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЈЗ на РМ врши координација, следење, мониторирање и евалуација над спроведувањето на Програмските јавно-здравствени активности и пружа стручно методолошка помош на 10-те ЦЗ.

Овие активности ИЈЗ на РМ ги спроведува континуирано преку квартални теренски увиди во сите здравствено превентивни дејности во секој ЦЗ, а врз основа на Упатство со методологија за менаџирање и управување со програмата. За спроведената активност секој сектор во ИЈЗ на РМ подготвува извештај за координација, следење, стручно методолошка помош и реализација на програмските активности од страна на сите извршители и констатирана состојба со коментар.

Индикатор: детален извештај од секој сектор на ИЈЗ на РМ

Рок на известување: квартално

ИЈЗ на РМ како врвна јавна здравствена установа во превентивната медицина, ги обезбедува и располага во текот на цела година со потребните реагенси за дијагностика на причинителите на заразни заболувања согласно програмските активности.

Реализирањето на задачите и активностите се врши организирано во сите превентивни здравствени дејности за што до Министерството за здравство се доставува извештај во рок и фреквенција согласно програмата, а при вонредни околности и јавно здравствени закани, фреквенцијата на известувањето е веднаш.

1. СОЦИЈАЛНО МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ

1.1. Здравствена статистика и информатика

Во тек на 2018 година ќе продолжи спроведувањето на статистичките истражувања од областа на здравството.

Во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација ќе се прибираат и обработуваат збирни и индивидуални статистички извештаи доставени од здравствените установи преку одделенијата за здравствена статистика и информатика при 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија и податоците од електронски здравствен систем „мој термин“.

1.1.1 Збирни евиденции

Збирни извештаи содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив како и податоци за утврдени заболувања и состојби во амбулантно-поликлиничките и диспанзерски дејности.

Во тек на 2018 година од здравствените установи во Република Македонија преку 10-те ЦЈЗ, ИЈЗ на РМ ќе изврши обработка на пристигнатите податоци од збирните извештаи на:

- Збирни извештаи за II полугодие за 2017 година, годишни збирни извештаи за 2017 година, и збирни извештаи за IV тримесечие за 2017 година за хигиенската исправност на намирниците и предметите за општа употреба и извештаи за несреќи на работа;
- Збирни извештаи за I полугодие за 2018 година и тримесечни извештаи за I, II и III тримесечие за 2018 година.

Од доставените збирни извештаи за 2017 година по извршената логична и математичка контрола и компјутерски внес на податоците, во Центарот ќе се изготват:

1.1.2 Годишни збирни извештаи за кадар и извршена работа за 2017 година за Републиката

Индикатор: доставени извештаи до МЗ
Рок на изготвување: Мај 2018 година

Од доставените збирни извештаи за 2018 година по извршената логична и математичка контрола и компјутерски внес на податоците, во Центарот ќе се изготват:

1.1.3 Полугодишни збирни извештаи за кадар и извршена работа на ниво на Република Македонија за I полугодие 2018 година

Индикатор: доставени извештаи до МЗ
Рок на изготвување: Септември 2018 година

1.2 Стручно-методолошка помош од областа на здравствена статистика

Центарот за статистика преку теренски квартални посети во 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија ќе спроведе стручно методолошка помош за правилна примена на МКБ-10 и примената на другите параметри во збирните извештаи со цел за квалитетна обработка на податоците од збирните евиденции, како и здравствените установи во соработка со стручните лица од центрите за јавно здравје на подрачјата што ги покриваат, што ќе допринесе подобрување во доставувањето на здравствено-статистичките податоци по однос на квалитет и квантитет.

Индикатор: доставен извештај до МЗ за теренска посета и стручно-методолошка помош во ЦЈЗ
Рок на изготвување: квартално

2. Здравствени публикации во Република Македонија за 2017 година

Заради поширока достапност за користење на здравствено-статистичките податоци од збирните и индивидуалните здравствено-статистички евиденции во тек на 2018 година ќе бидат изготвени следниве публикации:

2.1 Здравствена карта на Република Македонија, 2017

Здравствената карта на Република Македонија за 2017 година, ќе ја презентира состојбата на здравствената заштита во Република Македонија по однос на организационата структура, здравствените дејности и здравствениот кадар, морбидитет и морталитет.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Декември 2018 година

2.2 Амбулантно-поликлинички морбидитет во Република Македонија, 2017

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

2.3 Мрежа на болничките здравствени установи за 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Мај 2018 година

2.4 Специјалистички служби во Република Македонија во 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Мај 2018 година

2.5 Кадар во здравствени установи во Република Македонија во 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

2.6 Болнички морбидитет во Република Македонија, 2017

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Ноември 2018 година

2.7 Морталитет во Република Македонија во 2017 година

Во тек на 2018 година со обработка на податоците за умрени лица во 2017 година превземени од Државниот завод за статистика ќе биде изготвена ова годишна публикација на ниво на Република Македонија.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

3. Регистри за незаразни болести

Регистрите ќе се изготват од прибираните и обработените податоци од индивидуалните евиденции доставени од здравствените установи преку 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија и податоците од електронски здравствен систем „мој термин“.

3.1 Регистар за шеќерна болест на Република Македонија за 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: јуни 2018 година

- 3.2 Регистар на професионални заболувања на Република Македонија за 2017 година
- 3.3 Регистер на исхемична болест на срцето на Република Македонија за 2017 година
- 3.4 Регистер на брубрежна инсуфициенција на Република Македонија за 2017 година
- 3.5 Регистер на сообраќаен траматизам на Република Македонија за 2017 година

Индикатор: доставени регистри
Рок на изготвување: септември 2018 година

4. Здравствени публикации во Република Македонија за 2017 година по повод на Светски денови

4.1 Малигни неоплазми во Република македонија, 2014-2016

Информацијата ќе биде изготвена по повод на Светскиот ден за борба против ракот. Во информацијата ќе бидат користени податоци за морталитетот и морбидитетот од малигните неоплазми во Република Македонија.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Фебруари, 2018 година

4.2 Состојба со циркулаторни болести во Република Македонија, 2015-2017

Информацијата ќе биде изготвена во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација, по повод на Светскиот ден на срцето.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Септември, 2018 година

5. Одржување и развој на веб-страница на ИЈЗ на РМ, изготвување публикации, информации, анализи, брошури и други материјали преку ин дизајн во ПДФ формат за потребите на Центарот за статистичка обработка на здравствените податоци, публицистика и едукација како и за потребите на сите сектори во ИЈЗ на Република Македонија и Министерство за здравство.

Индикатор: квартален извештај за поставени материјали
на ВЕБ страна
Рок на изготвување: Задачата е континуирана

6. Социјално-медицинска дејност со промоција на здравје

6.1 ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2017 ГОДИНА - АКТИВНОСТИ НА СЕКТОРОТ ЗА ПРОМОЦИЈА, АНАЛИЗИ И СЛЕДЕЊЕ НА НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Овој извештај има за цел од доставените стручни материјали и извештаи за работа од службите за социјална медицина во центрите за јавно здравје (ЦЈЗ), да го прикаже обемот и видот на реализираните задачи и активности за ЦЈЗ предвидени со Националната годишна програма за јавно

здравје во Република Македонија за 2017 година, а исто така да се прикажат и сите реализирани активности и задачи од Секторот за промоција, анализа и превенција на незаразни болести согласно истата програмата.

Индикатор:

Изготвен извештај

Рок:

15.01.2018 година

6.2 ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИЗВРШЕНИ АКТИВНОСТИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РМ ВО 2017 ГОДИНА СОГЛАСНО НАЦИОНАЛЕН АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

Цел на информацијата е воведување на изедначена методологија за прибирање, следење и анализа на податоците за сите видови болести на мажите и жените и за користените здравствени услуги, како и подигање на квалитетот и достапноста на здравствените услуги за мажите и жените. Содржина: Спроведување на кампањи и други информативни мерки за промоција на постоечките превентивни програми континуирано, со цел унапредување на здравјето на мажите и жените и превенција на најчестите состојби во однос на морбидитетот. Организација и спроведување на промотивни акции и кампањи, пропратени со печатен материјал, со посебен акцент на одбележување на соодветни светски денови, недели и сл., а исто така Секторот за промоција, анализи и следење на незаразни болести ќе подготвува стручни материјали и ќе организира прес конференции.

Индикатор:

Изготвена информација

Рок:

февруари 2018 година

6.3 ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИСКОРИСТЕНОСТА НА БОЛНИЧКИТЕ КАПАЦИТЕТИ ВО ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2017 ГОДИНА

Анализата на искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во Република Македонија ќе има за цел да ја прикаже организационата поставеност, територијалната дистрибуција, кадровската обезбеденост, функционалната активност и искористеноста на болничките капацитети во Р. Македонија, преку анализа на основните показатели за болничката дејност за 2017 година. Болничката дејност е важен составен сегмент на севкупниот здравствен систем, преку која се обезбедува краткотрајна и долготрајна болничка здравствена заштита на населението, вклучувајќи дијагностика, лекување и рехабилитација, со болничка нега и третман на најтешките болни кои воопшто не можат да се згрижуваат или се лекуваат неефективно и некавалитетно во амбулантно-поликлинички услови и преку домашно лекување. Во оваа дејност исто така, се обезбедува медицинско згрижување и нега на родилки и новороденчиња во стационарни услови. Од ваквата основна функција произлегува потребата во болничко-стационарната дејност да се концентрира голем број на високо-стручен специјалистички и субспецијалистички лекарски кадар, а исто така и друг квалификуван кадар и најсовремена медицинска опрема со висока технолошка вредност. Болницата покрај куративна обезбедува и превентивна здравствена заштита, посебно здравствено-воспитна работа и едукација. Од друга страна, стационарните институции се и едукативна база за практично оспособување и стручно усовршување на здравствените работници од различни профили, како и значајни носители на научно-истражувачката дејност во областа на медицината. Анализата ќе претставува ретроспективно истражување на организацијата, обезбеденоста, работата и искористеноста на болничко-стационарните установи во целина и по општини, во период 1990, 2009-2017 г. со детален приказ на работата и искористеноста на болничките капацитети во 2017 година. Ќе се користи дескриптивен, епидемиолошки и статистички метод на истражување. Ќе се извршат статистички пресметувања карактеристични за болничката дејност: број на постели на 1 000 жители, број на постели на 1 лекар, стапка на хоспитализација на 1 000 жители, просечно траење на лекување, зафатеност на болничката постела, искористеност на болничката постела, функција на болничката постела. При изготвувањето на Анализата покрај анализите за искористеноста на болничките капацитети доставени од сите центри за јавно здравје и извештајот на службата за болничко-

стационарно лекување обр. бр. 3-21-60, ќе се користат и стручни материјали и публикации од областа на болничката здравствена заштита, изготвени од Секторот за промоција, анализа и следење на незаразни болести и Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација при Институтот за јавно здравје на Република Македонија, публикации издадени од други институции во Републиката (Министерство за здравство, Државен завод за статистика и т.н.) и публикации од Светската здравствена организација. Од оваа задача ќе биде изготвена и публикација.

Индикатор:
Рок:

Изготвена информација
Јули 2018 година

6.4 НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЕЛИМИНАЦИЈА НА СИТЕ ФОРМИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВОЗ ЖЕНИТЕ - АКТИВНОСТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Цел на акцискиот план е подобрување на пристапот на жените до квалитетна здравствена заштита и здравствени услуги. Подобрување на информираноста и засилување на одговорноста за сексуално и репродуктивно здравје. Интегрирање на родовата перспектива во сите здравствени интервенции и политики како и прибирање и анализа на податоци распределени според пол. Содржината односно активностите на акцискиот план ќе бидат: Одржување на работилници за обука и едукација на патронажните сестри со цел да дејствуваат во руралните средини за секоја жена да има матичен гинеколог; квартален мониторинг на работа на советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје во Центрите за јавно здравје; изработка на здравствено пропаганден материјал за контрацепција, планирање на семејство. Организирање на кампања за подигање на свеста во врска со сексуалното и репродуктивното здравје

Индикатор:
Рок:

Изработен акциски план за ИЈЗ септември
2018

7. АНАЛИЗА НА БОЛНИЧКИОТ МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Изготвувањето на Анализата на болничкиот морбидитет и морталитет се остварува заради потребата од континуирано следење и анализа на болничкиот морбидитет како значаен показател на здравствената состојба на населението, што истовремено овозможува пореално планирање и прилагодување на стационарните капацитети и структурата на постелниот фонд во согласност со постојната и очекувана патологија што бара болничка здравствена заштита. Се додека не се изготви софтвер за компјутерска обработка на индивидуалниот извештај за стационарно лекувано лице од болничко-статистичкиот материјал, податоците ќе се прибираат од сите болнички установи, ќе се обработуваат во центрите за јавно здравје и ќе се доставуваат во Институтот за јавно здравје на РМ - Скопје. Болничката дејност претставува важен дел на целокупниот здравствен систем преку кој се обезбедува стационарна здравствена заштита на населението. Со овој вид на здравствена заштита се опфаќаат болните кои не можат да се згрижат преку пружање на амбулантно-поликлиничка здравствена заштита. Основната функција на болничко-стационарната дејност е да обезбедува дијагностицирање, лекување, рехабилитација, болничка нега и третман на болните, но и да обезбедува медицинско згрижување и нега на родилки и новороденчиња во стационарни услови. Прикажани се показатели за развиеноста и функционалната активност на болничко-стационарната дејност, како посебно ниво на здравствена заштита. Морбидитетот е индикатор кој ги прикажува интензитетот, оптовареноста и честотата на појавата на болестите, односно хоспитално лекуваните на одредено подрачје. Болничкиот морбидитет учествува во отсликувањето на патологијата на населението, овозможувајќи меѓудругото и предвидување на трендовите во

наредниот период. При изготвувањето на задачата, преку примена на дескриптивен, епидемиолошки и статистички метод на работа, ќе се претстават следните состојби и параметри:

- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување и стапки на морбидитет на 10000 жители, по групи на болести, вкупно за Републиката;
- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување по здравствени организации, вкупно за Републиката;
- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување според центрите за јавно здравје и подрачјата кои ги покриваат
- број на умрени лица во болничките установи.

При изготвувањето на Анализата покрај анализите за болничкиот морбидитет доставени од сите центри за јавно здравје и извештајот на службата за болничко-стационарно лекување обр. бр. 3-21-60, ќе се користат и стручни материјали и публикации од областа на болничката здравствена заштита, изготвени од Секторот за промоција, анализа и следење на незаразни болести и Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација при Институтот за јавно здравје на Република Македонија, публикации издадени од други институции во Републиката (Министерство за здравство, Државен завод за статистика и т.н.) и публикации од Светската здравствена организација. Анализата ќе содржи аналитички, табеларен и графички приказ на состојбите.

Индикатор:

Изготвена анализа

Рок:

септември 2018

8. ИЗВЕШТАЈ ЗА ЗДРАВЈЕТО И ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2017 ГОДИНА

Извештајот се изготвува согласно принципите за изработка на извештај за здравјето во земјите членки на ЕУ објавен на веб-страницата на Директоратот за здравство и заштитана потрошувачите (Health and Consumer Protection Directorate General).

Материјалот ќе содржи:

- Демографски карактеристики на населението во Р. Македонија;
- Индикатори за животен стил;
- Здравствен систем со мрежа на здравствени установи и финансирање на здравствена заштита во РМ;
- Животна средина и здравје;
- Здравствена состојба и здравствена заштита на жените, децата и на училишните деца и младина, старите лица и Ромите;
- Контрола на незаразни болести;
- Контрола на заразни болести и
- Информатички систем како поддршка на политиките за успешно спроведување на реформите за јавно здравје

Во 2018 година ќе се прибираат податоци кои ќе послужат за анализа на материјално-финансиската состојба на јавните здравствени установи во 2017 година. Оваа анализа ќе биде составен дел на Извештајот за здравјето на населението во Република Македонија во 2017 година. Анализата ќе ги содржи приходите и расходите на Фондот за здравствено осигурување и јавните здравствени установи во Република Македонија, како и финансиските обврски на јавните здравствени установи и достасаните а ненамирени обврски од страна на јавните здравствени установи. Од анализата ќе произлезат предлог мерки за подобрување на материјално-финансиската состојба во здравството. Согледувањето на состојбите, приоритетните здравствени проблеми и потребите за здравствена заштита на населението во Републиката, е во функција на систематско и планско преземање на мерки за подобрување на здравствената состојба на населението во Р. Македонија.

Индикатор:

Изготвен извештај

Рок:

ноември 2018

9. ИЗГОТВУВАЊЕ ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА СОВЕТУВАЛИШТАТА ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ ВО 10-ТЕ ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Цел: Да се унапреди пристапот до информации за заштита на сексуалното и репродуктивното здравје и да се зголеми бројот на посетите на младите лица во младинските советувашишта при Центрите за јавно здравје во Република Македонија.

Министерство за здравство работата на советувашиштата за сексуално и репродуктивно здравје, ја внесе како редовна програмска задача во „Националната годишна програма за јавно здравје во 2012 година“; Идејата е да се следи работата и одржливоста на советувашиштата во континуитет. Заради согледување на работата на советувашиштата и нивната корисна улога со која во голема мера придонесуваат кон подобрување на здравјето на младите, во 2017 година ќе се обнови дата базата, ќе се изврши внес на податоци од документацијата за работата, искористеноста, квалитетот на здравствените услуги, бројот на вкупните посети според одделните пунктови, видот на бараните услуги, бројот на издадени контрацептивни средства, дадените совети и промотивни материјали. Овие податоци ќе се добиваат од 10-те, советувашишта при ЦЈЗ и потоа ќе следи обработка, анализа и презентација на податоците во Извештај за работата на советувашиштата за сексуално и репродуктивно здравје.

Индикатор:

Изготвен извештај

Рок:

квартално

10. ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА СОВЕТУВАЛИШТАТА ЗА ОТКАЖУВАЊЕ ОД ПУШЕЊЕ ВО 10-ТЕ ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Целта на советувашиштата за откажување од пушење е да се обучат здравствените работници и граѓаните да се откажат од пушењето и да се обучат да им помогнат на други луѓе да се откажат од пушење. Со спроведување на програмата Институтот за јавно здравје ќе ја следи работата и одржливоста на советувашиштата во континуитет. ИЈЗ ќе врши промоција на Советувашиштата за откажување од пушење кои се наоѓаат во 10-те Центри за јавно здравје преку медиумски кампањи кои ќе ги спроведува и печатење и дистрибуција на брошури. Преку доставување на извештаи и анкетни прашалници од страна на Советувашиштата за откажување од пушење, квалитетот на здравствените услуги, бројот на вкупните посети, дадените совети и промотивни материјали, ќе следи обработка, анализа и презентација на податоците во форма на Извештај.

Индикатор:

Изготвен извештај

Рок:

квартално

11. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СМРТНОСТ ОД ЦЕРЕБРОВАСКУЛАРНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Цереброваскуларните болести влегуваат во дисфункциите или болестите кои се поврзани со компликации на крвните садови што го снабдуваат мозокот. Хипертензијата е најважната причина, која ги општува крвните садови. Хроничната хипертензија предизвикува трајни промени во грдабата на крвните садови како: стеснување, вкочанетост и деформирање. Информацијата за смртност од цереброваскуларни заболувања во Р.Македонија ќе се изготви врз основа на податоците добиени од Пријава / Потврда за смрт и лекарски извештај за смрт, прибрани од Државниот завод за статистика, а обработени во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација во Институтот за јавно здравје. Во информацијата ќе бидат презентирани апсолутни

броеви, стапки на морталитет и процент на застапеност на заболените по пол, возраст и дијагноза. Ќе бидат дадени предлог мерки за превенција од овие заболувања.

Индикатор:
Рок:

Изготвена информација
септември 2018

12. АНАЛИЗА НА БУЏЕТОТ НА КЛИНИЧКИТЕ БОЛНИЦИ ВО ШТИП, ТЕТОВО И БИТОЛА ВО ФУНКЦИЈА НА ПОДОБРУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА НА КОРИСТЕЊЕ НА БУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА

Анализата ќе овозможи согледување на разликите на ефектите од финансирањето преку споредување на вложувањата во трите клинички болници. Изборот е направен за клиничките болници надвор од Скопје кои покриваат поголем регион и кои претендираат да се развиваат како регионални центри за прифаќање на поголем дел на пациенти од регионот, со што би требало да се растерети Клиничкиот центар во Скопје. Во компаративната анализа ќе бидат анализирани трошоците направени во клиничките болници кои даваат ист вид на здравствени услуги. Ќе бидат споредувани фиксните и функционално зависните трошоци во однос на морбидитет, број на посети кај лекар и население кое може да ги користи услугите од клиничките болници. Излезните ефекти на функцијата на трошоците ќе бидат мерени со утврдување на индексот на ефикасност на вкупните трошоци или некои останати категории трошоци како што се фиксните трошоци, функционално зависните трошоци или капитално зависни трошоци. Овој метод на анализа на ефикасноста на системите е погоден за компарирање на ефикасноста на самиот систем во временски серии, компарирање на аналогни системи во зависност од нивната големина како и анализирање на системот во однос на стандардни функции на истиот. Методот дава можност, преку определување на средна вредност на индексот на ефикасност, да се добие претстава за движењето на системот во однос на поставените цели како излезни ефекти на финансирањето.

Индикатор:
Рок:

Изготвена информација
јуни 2018

13. АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ ВО ЗДРАВСТВОТО НИЗ ПРИЗМА НА ТРОШОЦИТЕ КОИ ГИ ПОКРИВА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ И ТРОШОЦИТЕ КОИ ГРАЃАНИТЕ ГИ ПЛАЌААТ ДОПОЛНИТЕЛНО ОД ЛИЧНИОТ БУЏЕТ

Во Република Македонија (РМ), според податоците објавени од СЗО, во периодот од 2005 до 2011 година, за здравство номинално се трошат во просек 434 милиони евра или реално 377 милиони евра на годишно ниво. Реалниот трошок за здравството го покажува реалниот износ на потрошени средства за здравството, изземајќи го влијанието на инфлацијата. Што значи дека во РМ, реално на годишно ниво, за здравство се трошат 57 милиони евра помалку, земајќи ја предвид ерозијата на вредноста на средствата предизвикана со инфлацијата. При што 64% од вкупните трошоци за здравство се јавни буџетски трошоци, а 36% претставуваат приватните трошоци за здравство. Речиси целиот износ на приватни трошоци е направен со средства од личниот буџет на граѓаните (99%). Ова го покажуваат досегашните анализи и согледувања поврзани со финансиските средства кои се алоцираат во здравството. Имајќи ги во предвид овие податоци се наметнува потреба од понатамошна анализа која треба да го покаже трендот на учеството на јавните буџетски средства и учеството на средства од личниот буџет на граѓаните. Анализата на трошоците ќе го опфати периодот од 2012 – 2016 година а основна цел ќе биде утврдување на фактичката состојба, односно издвојувањето на финансиските средства за здравствена заштита од страна на Фондот за здравствено осигурување (Фонд) и Буџетот на Министерството за здравство (МЗ) по години и учеството на граѓаните од личниот буџет.

Индикатор:

Изготвена информација

Рок:

септември 2018

14. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КАРИЕРЕН РАЗВОЈ ВО СПЕЦИФИЧНАТА ПРЕВЕНТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Кариерата може да се дефинира како насока на индивидуалниот професионален развој, делејќи ги професионалните подеми и падови во текот на работниот век на поединецот. Објективниот аспект на следење на кариерата традиционално се поврзува со системот за професионален развој и напредување. Кариерата, набљудувана и од субјективна и од објективна гледна точка, претставува меѓусебно поврзано последователно следење на работењето, позициите и работното искуство на работникот, во текот на работниот век. Следењето на кариерата ни овозможува согледување на промените во неговите/ нејзините можности и ставови, неговата/нејзината успешност, искуство и однесувањето. Следење на кариерен развој во специфична превентивна здравствена заштита во Република Македонија, се однесува на Институт за јавно здравје и 10-те Центри за јавно здравје. Идејата за следење на кариерниот развој доаѓа од потребата да се надгради и подобри системот за професионален и кариерен развој на здравствениите работници и соработници и на тој начин да придонесе за подигање на квалитетот на здравствени услуги, кои ќе доведат до подобрување и унапредување на здравјето на населението. Оваа информација ќе содржи општи податоци за вработените во ИЈЗ и 10-те ЦЈЗ, од кои: пол, возраст над 50 години и профил на вработените. Идејата за анализа на овие податоци е со цел да се обезбеди и одржи соодветен и квалитетен кадар кој ќе овозможи и институционален и индивидуален напредок на задоволство на двете страни и ќе претставува добра основа за подобрување и унапредување на здравствениот систем во рамките на превентивната здравствена заштита, во Република Македонија. Една од активностите за следење на професионален и кариерен развој на вработените во ИЈЗ и 10-те ЦЈЗ, е обезбедување меѓународна експертиза од земјите кои имаат успешни здравствени системи. Овој пристап овозможува добрата практика што постои во овие земји да биде земена предвид во процес на надградување на постојниот систем за кариерен развој на здравствениите работници во државата. Публикација за „Следење на кариерен развој во специфична превентивна здравствена заштита во Република Македонија“, ќе се објавува на годишно ниво.

Индикатор:

Изготвена информација

Рок:

февруари 2018

15. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СОСТОЈБИ СО БОЛЕСТИ НА ЗАВИСНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Информацијата ќе даде осврт на бројот на лекувани болни од никотинизам, алкохолизам и наркоманија во болничките одделенија во психијатриските болници, општите и клинички болници, како и во Универзитетската клиника за психијатрија во 2017 година. Податоците ќе бидат добиени од 10-те центри за јавно здравје на ниво на здравствени организации, по пол и возраст на лекуваните случаи од овие зависности.

Индикатор:

Изготвена информација

Рок:

октомври 2018

16 Здравствена промоција – здравствено воспитување

- Организација и спроведување на промотивни кампањи, предавања и трибини, пропратени со печатен материјал за правилна исхрана, физичка активност, штетност од пушење цигари и алкохол, употреба на дроги и сл.
- Одбележување на соодветни светски денови, недели (пр. Светски ден на срцето, Светски ден на дијабет, Светски ден за борба против пушењето, Светски ден на остеопороза, и др.)

Индикатор:
Рок:

Извештај за активностите
Квартално

16.1 ИЗВЕШТАЈ ВО ВРСКА СО СЛЕДЕЊЕ И КООРДИНАЦИЈА НА ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНИТЕ АКТИВНОСТИ НА 10-ТЕ ЦЈЗ

Цел на Извештајот е да се прикаже работата на Центрите за јавно здравје согласно програмските задачи од областа на здравствената едукација и промоција. Содржината на извештајот ќе се состои од спроведените активности на центрите, односно одбележување на светски денови, одржани едукативни предавања, одржани трибини, изработка и печатење на промотивен материјал и креирање и одржување на веб страна на секој центар.

Индикатор:
Рок:

изготвен извештај
квартално

16.2 ОДРЖУВАЊЕ НА 4 РАБОТИЛНИЦИ НА ТЕМА: “ПРОМЕНА НА НЕГАТИВНИТЕ НАРАТИВИ КОН ПАЦИЕНТИТЕ ВО КОНТЕКСТ НА ПОДОБРА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА”

Цел на одржувањето на работилниците е да се подигне свеста кај здравствените работници за промена на негативните наративи кон пациентите со што ќе се подобрат комуникациските вештини и ќе се зголеми задоволството на пациентите при добивање на здравствената заштита. Содржина на работилницата ќе биде: Вовед со основни поими за наративна медицина, нејзини принципи и цели, методи на промени на ниво на поединец и/или заедница, користење на современата култура и креативниот активизам во промена на наративите, мапирање на идните активности со заклучоци од работилницата. При едукацијата ќе бидат применети повеќе различни методи, како на пример: предавање, работа во група, проекција на видео филм, панел дискусија. Учесници ќе бидат доктори и медицински сестри од болничките здравствени установи во јавното здравство.

Индикатор:
Рок:

извештај за одржани работилници
квартално

I. САНИТАРНО ХИГИЕНСКА ДЕЛНОСТ СО ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА

ИЈЗ на РМ како координатор на активностите во рамките на оваа превентивна здравствена дејност, го следи, мониторира, верифицира и квартално го известува МЗ за динамиката на реализирањето на активностите и доставувањето на извештаи/анализи и информации од страна на 10-те ЦЈЗ како извршители.

1. Процена на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми поврзани со здравствената екологија

1.1 Процена на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водите за пиење и водоснабдувањето како и воспоставување на здравствена евиденција на водоснабдувањето преку изработка на анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, врз основа на извештаите од извршените увиди и анализи од страна на 10-те ЦЈЗ за остварените активности.

Индикатор за следење: Анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу центрите и организациите за јавно водоснабдување.

Рок на известување :

2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 година

1.2 Вирусолошка анализа на водата за пиење

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе спроведе вирусолошка анализа на водата за пиење која е предвидена со Правилникот за безбедност на вода (Службен весник на РМ број 46/08 година) во дел В, табела: индикаторски дополнителни параметри, испитување на вируси: ентеро, полио, ехо, коксаки, рео, адено, хепатит А вирус и други (пример: норовирус, ротавирус, хепатит Е вирус-ХЕВ).

Мониторинг на вирусите во водата за пиење ќе ги опфати 7-те града со број на жители над 40.000 и тоа во:

- Куманово, Битола, Прилеп, Тетово, Велес, Охрид и Штип, со по една (1) годишна анализа и
- во Скопје со фреквенција еднаш (1) месечно

во период од мај до декември 2018 година (вкупно 8 анализи годишно), преставени со временска рамка и количина во табела број 1.

Согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу Институтот за јавно здравје на Република Македонија и Јавните комунални претпријатија кои се одговорни за јавно водоснабдување, ќе се изготви „Анализа на проценката на здравствениот ризик од потенцијално присуство на вируси во водата за пиење“ како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности.

Табела број 1

Подактивности	Рокови/ временски период	Индикатори	Број
Мониторинг во 7 града со над 40000 жители	Еднаш годишно	Анализирани примероци	7
Мониторинг во Скопје	Еднаш месечно, мај-декември	Анализирани примероци	8
Проценка на здравствен ризик од присуство на вируси во вода за пиење	Два пати годишно, 2. и 4. тромесечие	Извештај	2

Индикатор за следење: Анализа/извештај на проценката на здравствениот ризик од потенцијално присуство на вируси во водата за пиење.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Фреквенција на известување: 2 пати годишно, во 2 и 4 тромесечие 2018 година

1.3 Процена на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води од јавно-здравствен аспект

Врз основа на утврдениот статус и извршени лабораториски испитувања на површинските води, а особено водите за рекреативно капење од здравствен аспект извршени од страна на 10-те ЦЈЗ во РМ, ќе се изработат извештаи за санитарно-хигиенската состојба и квалитет на водите за капење на подрачјето на Републиката со мерки за асанација за заштита и/или намалување на здравствениот ризик со проценка на ризикот и истите ќе бидат составен дел од годишниот извештај.

Индикатор за следење:

Доставени два извештаја до МЗ

Рок на известување:

2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 година

1.4 Санитарно-хигиенски увиди и стручна проценка на состојбата на Филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода за пиење

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши редовен увид во начинот на функционирање и одржување, а во функција на подобрување на состојбата на филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода за пиење во: Берово, Битола, Велес, Виница, Куманово, Пехчево, Пробиштип, Струмица, Свети Николе и Охрид.

Предвидено е да се направат вкупно два (2) увиди во филтер станици во секој квартал, освен во третиот квартал (летната сезона) кога ќе се направат вкупно 4 увиди во филтер станици за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода пиење.

Врз основа на извршените увиди ИЈЗ на РМ ќе подготви стручни проценки за начинот на функционирање и одржување на Филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода пиење квартално, како и збиен извештај за состојбата како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности.

Индикатор за следење:
Рок на известување:

извештај
квартално

1.5 Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето кај предучилишна и училишна популација

Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето на изложеното население се врши врз основа на добиените вредности од извршениот мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух релацијата со податоците за годишната стапка на морбидитетот од неспецифични респираторни заболувања J00 - J99, со исклучок на J10-J18, според МКБ -10 кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и села.

Индикатор за следење: Оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и во село, како и на национално ниво по методологијата на СЗО.

Рок на известување:

30 ноември 2018

2. Безбедност на храна од јавно здравствен аспект

2.1 Процена на здравствениот ризик од безбедноста на храната која ја консумира населението

Со цел превенција на болестите поврзани со небезбедна храна ќе бидат анализирани сите достапни податоци за безбедноста на храната која се увезува, произведува и става во промет во РМ, во една интегрирана анализа со приказ на трендови и препораки за надминување на констатираните состојби.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната и предметите кои се во допир со храната

Рок на известување

декември 2018

2.2 Процена на здравствениот ризик од безбедноста на храната која ја консумираат вулнерабилните групи како што се предшколски и школски деца, болни лица и стари лица во домови.

Со цел превенција на болестите поврзани со небезбедна храна ќе бидат анализирани сите податоци за безбедноста на храната која се припрема и послужува во градинки, училишта, ученички домови, болници, старечки домови од аспект на микробиолошката безбедност и степенот на чистота во институциите во една интегрирана анализа со приказ на трендови и препораки за надминување на констатираните состојби.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната во образовни, здравствени институции и старечки домови.

Рок на известување:

2-ро и 4-то тромесечје

2.3 Проценка на присуството на хемиска контаминација на храна од пазар од домашно земјоделско производство во различни региони

Лабораториско тестирање на 100 примероци од зеленчук, овошје и нивни производи од пазарите на територијата на Република Македонија, за резидуи на пестициди. Примероците ќе бидат земен од оние региони (Скопје, Тетово, Охрид, Струмица, Кочани), каде што не постои можност да испитуваат Центрите за јавно здравје. Во истите региони ќе бидат земен и анализирани 100 примероци за резидуи на микотоксини, и тоа жита и нивни производи, кикирики и слични производи, суво овошје, зачини.

Проценка на здравствениот ризик од хемиска контаминација на зеленчукот со пестициди и микотоксини, анализирани во Институтот и Центрите за јавно здравје, со препораки за исхрана на населението на Република Македонија.

Индикатор за следење: Извештај за извршените активности до МЗ
Рок на известување: 2-ро и 4-то тромесечие 2018 година

3. Исхрана и исхранетост на популациони групи во РМ

3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички/студентски домови и домови за згрижување на стари лица

Врз основа на извршените анализи на 10-те ИЈЗ за одредување на биолошката вредност на целодневни оброци во исхраната која се подготвува во предучилишните установи за престој на деца и за ученици кои имаат организирана целодневна исхрана во основни училишта и ученички/студентски домови, ИЈЗ на РМ ќе изготви целосен извештај на национално ниво за карактеристиките на исхрана во испитуваните популациони групи.

Индикатор: Извештај до МЗ на национално ниво.
Рок на известување: 05.12.2018 година

3.2. Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца во функција на рана детекција на прекурсори на можни здравствени ризици за појава на хронични незаразни заболувања

ИЈЗ ќе изготви извештај за состојбите кај децата во однос на степените на зголемена телесна тежина, здебеленост и потхранетост, по региони и на национално ниво за Република Македонија, за популационите групи на деца на предучилишна возраст, ученици од второ одделение, ученици од петто одделение и ученици од прва година средно образование, проследен со проценка на здравствениот ризик.

Индикатор: Извештај до МЗ за карактеристиките на нутритивниот статус на испитуваните популациони групи, со преваленца на зголемена телесна тежина, здебеленост и потхранетост како и проценка на здравствениот ризик кај истите на национално ниво.
Рок на известување: 15.04.2018 за децата на предучилишна возраст;
15.07.2018 за учениците од второ одделение;
15.10.2018 за учениците од петто одделение;
15.12.2018 за учениците од прва година средно образование.

Цена:

3.3. Следење на болничката исхрана

Врз основа доставените извештаи на испитаната нутритивна вредност на исхрана во стационарните установи во РМ, ИЈЗ на РМ ќе изготви извештај за нутритивниот квалитет за исхраната во болниците во Република Македонија.

Индикатор: Извештај до МЗ за нутритивниот квалитет за исхраната во болниците во Република Македонија.

Рок на известување: 05 декември 2018 година

3.4. Проценка на просечниот дневен внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија

Врз основа на податоците објавени во публикацијата на Државниот завод за статистика „Потрошувачка на домаќинствата во Република Македонија, 2013“, ИЈЗ на РМ ќе го процени просечниот дневен диететски внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија.

Индикатор: Извештај до МЗ за просечниот дневен диететски внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија.

Рок на известување: 05 декември 2018 година

4. Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина

Со цел превенција на болестите поврзани со изложеност на зголемено ниво на бучава ќе се изврши анализа на податоците за индикаторите $L_{ден}$ и $L_{ноќ}$ во урбаните средини Скопје, Куманово, Битола и Кичево, согласно стандардизирана методологија. Исто така ќе бидат одредени индикаторите за ефекти кај изложената популација, како што се вознемиреност и нарушување на спиењето.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик од изложеност на бучава во животната средина со препораки за управување со ризикот.

Рок на известување: декември 2018 година

5. Информација за проценка на експозицијата и идентификација на здравствениот ризик на експонирани работници

Во 2018 година ќе се подготви Информација за проценка на експозицијата и специфичниот доза-одговор ефект кај 1300 лица професионално експонирани на јонизирачки зрачења, а врз основа на агрегирани податоци од извршени периодични прегледи за следење на здравствената состојба согласно законската регулатива за безбедност и здравје при работа, најмалку еднаш годишно со предлог за минимизирање на здравствениот ризик.

Индикатор за следење: Изготвени Информации за наодите, проценетиот ризик и предлог мерки за санација

Рок на известување: 3^{то} тромесечие 2018 година

6. Изработка на мислења и стручна проценка на елаборати од областа на животната средина

Институтот за јавно здравје на Република Македонија, на барање од Министерството за здравство, изработува мислења и стручна проценка на елаборати од областа на животната средина со разгледување на стручната документација.

Индикатор за следење: Подготвени и доставени стручни мислења до МЗ Извршител: ИЈЗ на Република Македонија
Фреквенција на известување: веднаш и квартално

7. Спроведување на активности за одговор на климатските промени топлотни бранови и ладно време

Програмските активности предвидени се согласно „Стратегијата за одговор и справување со климатски промени и усвоениот план за одговор при топлотни бранови и ладно време се дадени како преглед во табела 1

Табела 1

Активност
Изработка на Флаери за општа популација со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од топлотни бранови
Изработка на Флаери за општа популација со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од студено време
Изработка на Флаери за матични лекари, работници со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од студено време (1.500 примероци за матични лекари и 1.000 примероци за работници)
Одржување и функционирање на инфо телефонската линија за 10 месеци (5 во лето и 5 во зима)
Одржување и функционирање на веб страна и откупување на СМС пораки

Индикатор: Извештај за реализирани активности
Рок на известување: квартално
Извршител: ИЈЗ на Република Македонија

8. Проценка на хумана експозиција на тешки метали кај населението во Република Македонија

Во рамките на Националната годишна програма за јавно здравје континуирано се следи контаминацијата на медиумите на животна средина (храна, вода, воздух) преку континуиран годишен мониторинг. Во досегашната практика кај нас се уште не е направен биолошки мониторинг за одредување на степенот на присуство на тешки метали во организмот на населението (хуман биомониторинг).

Концентрацијата на тешки метали во организмот на популација зависи од специфичните експозициони услови (место на живеење – географска дистрибуција, пол, возраст, етничка припадност, услови и стил на живот, професионална експозиција).

Утврдување на базичното ниво на изложеност на популацијата на Република Македонија кои живеат во близина на 5 од претходно дефинираните жешки точки на загадување (РЕК Битола,

Злетово-акумулатори, ФЕНИ-Кавадарци, челичарница МАКСТИЛ, топилница за олово – Велес) ќе се направи преку одредување на концентрацијата на 4 тешки метали во крв – олово, жива, кадмиум и манган.

Со истражувањето ќе бидат опфатен репрезентативен примерок на населението во секоја од посочените локации и од едно условно неконтаминирано подрачје во Република Македонија (вкупно 1000 жители).

Ова истражување ќе биде прво од ваков тип кај нас, и ќе има за цел да се отпочне со воспоставување на националните стандарди за изложеност на населението на хемиски штетни супстанции кои во организмот се внесуваат преку медиумите на животната и работната средина. Во испитувањето врз основа на одредување на концентрациите на тешките метали во крв на населението ќе се направи и проценка на ризикот во однос на група на лица кои живеат во условно неконтаминирано подрачје во Републиката.

Извршители:

ИЈЗ на Република Македонија

Индикатор:

Извештај за хуманата експозиција на тешки метали кај населението во Република Македонија

Рок за извршување:

31 октомври 2018 година

9. Безбедност и здравје на работа

1. Продолжуваат активностите за воспоставување на регистарот за професионални болести и регистарот за повреди на работа.
2. ИЈЗ Република Македонија врз основа на одлуката на Владата на Република Македонија ќе работи на изготвување на Стратегијата за безбедност и здравје на здравствени работници

Тренинг центарот при ИЈЗ на Република Македонија формиран со одлука на Владата на Република Македонија ќе одржи 4 работилници за обука на здравствени работници за справување со ризиците на работното место.

10. Следење на содржината на радиоактивните елементи од природно и/или вештачко потекло во животната средина во Република Македонија

10.1. Цели

- Определување на степенот на изложеност на населението на јонизирачко зрачење од радиоактивните елементи присутни во животната средина од природно или вештачко потекло т.е. од дејности во Република Македонија и/или контаминации во трети земји со глобални импликации

10.2. Програмски активности

10.2.1. Мониторинг на радиоактивноста во воздухот преку следење на надворешното гама зрачење, како и преку следење на радиоактивноста во атмосферските талози и аеросолите.

Определување на амбиентален дозен еквивалент преку 24 часовен мониторинг на алерт системот со 12 мерни станици во република Македонија.

Алфа, бета, Sr-90 и гама спектрометрија во седмични примероци на атмосферски талози и аеросоли во Скопје, Гевгелија и Битола

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.2. Мониторинг на содржина на радионуклиди во географските води

Содржина на радионуклиди во географските води се испитува во примероци од вода земени од реката Вардар (кај мостот во Гевгелија), реката Лепенец (на вливот во Вардар) и од Охридското Езеро (кај селото Радожда). Примероците се земаат на почетокот на секој месец, еднакратно.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.3. Мониторинг на содржина на радионуклиди во води за пиење

Се испитува радиоактивноста на водите од водоводите од Скопје и Охрид. Примероците од вода се собираат секојдневно, во количина од 1 литар, и од нив се прави збирна месечна мостра.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.4. Мониторинг на содржина на радионуклиди во храната

Се испитува радиоактивноста во млекото, лебот, пченицата, брашното, градинарските производи, овошјето, месото и рибата од пазарите во Република Македонија

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.5. Мониторинг на радиоактивноста на добиточната храна

Радиоактивноста на добиточната храна од Република Македонија се испитува во примероци од трева, сено, јачмен, пченка и концентрат, од следните подрачја: Скопје, Охрид, Гевгелија, Маврово, Битола и Злетово. Примероците се земаат во соодветната сезона, еднакратно.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.6. Мониторинг на радиоактивноста во почвата

Примероците од почва се земат два пати годишно, во април и во октомври, од Скопје, Злетово, Битола, Охрид, Гевгелија и Маврово. Од Скопје и Злетово се земаат примероци од три длабочини: 0-5 cm, 5-10 cm и 10-15 cm, а од другите мерни места од 0-15 cm

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.7. Мониторинг на технолошки зголемена природна радиоактивност

Иницијална карактеризација на влијание врз животната средина на дејности кои не работат со извори на јонизирачко зрачење но технолошките процеси резултираат во зголемени вредности на радиоактивните елементи по потекло од природата.

Приоритет ќе биде даден на квартални анализи на радиоактивноста во почви од околината на постројките, определување на гама доза на лице место, анализи на испустите и нус продуктите од: Термоелектраната Битола, депонијата со фосфор гипс од ХИ Велес, Топилницата за олово и цинк Злетово, Фени Кавадарци, Бања Негорци и Дебар.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.8. Мониторинг на влијание врз животната средина од Нуклеарно медицинските оддели и времените складишта со радиоактивен отпад

Квартални анализи на радиоактивноста во почви од околината на објектите и определување на гама доза на лице место кај 3 НМ оддели во Скопје, еден во Битола, еден во Тетово и 17 времени и/или интерни складишта со радиоактивен отпад

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Табела 1 Табеларен приказ на активности, локации, индикатори и буџет

активности	Локации	Индикатори	Број /годишно
1021 Автоматски мониторинг на надворешно гама зрачење од 12 станици во Република Македонија и рано известување на радијациони несреќи	Скопје, Велес, Неготино, Гевгелија, Струмица, Берово, Крива Паланка, Дебар, Кичево, Крушево, Охрид и Битола	Доза uSv/h дневно ажурирана на веб страница на ИЈЗ и на веб страница на EURDEP	4380
Надоградба на системот за автоматски мониторинг според ЕУ насоки	Скопје, Велес, Неготино, Гевгелија, Струмица, Берово, Крива Паланка, Дебар, Кичево, Крушево, Охрид и Битола	инсталирани станици според ЕУ насоки	12
Радиоактивни елементи во воздухот-аеросоли			
Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	144
Гама спектрометрирска идентификација и квантификација	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	144
Содржина на стронциум-90	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	6
Атмосферски талози			
Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	389
Гама спектрометрирска идентификација и квантификација	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	36
Содржина на стронциум-90	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	6
Радиоактивни елементи во површински води			
Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Вардар, р. Лепенец, Охридско езеро	Квартален извештај	36
Радиоактивни елементи во води за пиење			
Содржина на вкупни алфа и бета емитери		Квартален извештај	24
Храна			
Градинарски култури	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
Гама спектрометрирска идентификација и квантификација		Квартален извештај	15
Содржина на стронциум-90		Квартален извештај	15
Лозарски култури	пазари во Република		

	Македонија		
Гама спектрометриска идентификација и квантификација		Квартален извештај	2
Содржина на стронциум-90		Квартален извештај	2
Овоштарски култури	пазари во Република Македонија		
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			5
Содржина на стронциум-90			5
леб, млеко, брашно	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			20
Содржина на стронциум-90			20
месо, риба	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			3
Содржина на стронциум-90			3
Добиточна храна	Скопје, Охрид, Гевгелија, Маврово, Битола и Злетово	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			16
Содржина на стронциум-90			16
Радиоактивни елементи во почвата	Скопје, Злетово, Битола, Охрид, Гевгелија и Маврово	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			18
Содржина на стронциум-90			6
Мониторинг на технолошки зголемена природна радиоактивност	Термоелектраната Битола, депонијата со фосфор гипс од ХИ Велес, Топилницата за олово и цинк Злетово, Фени Кавадарци, Бања Негорци и Дебар.	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			56
амбиентален дозен еквивалент			56
Мониторинг на влијание врз животната средина од Нуклеарно медицинските оддели и времените складишта со радиоактивен отпад	3 НМ оддели во Скопје, еден во Битола, еден во Тетово и 17 времени и/или интерни складишта со радиоактивен отпад	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			88
амбиентален дозен еквивалент			88

11. Следење на изложеност и ризик од Радон

11.1. Цели

Целите на радонската програма на Република Македонија се

- мапирање на територијата на Република Македонија во поглед на радонскиот потенцијал поврзано со ризиците од изложеноста на радонот по географски и геолошки подрачја
- продолжување со определување на изложеноста на радонот во училиштата и градинките со акцент на Североисточниот, Вардарскиот, Полошкиот и Скопскиот регион
- дијагностички мерења во училишта/градинки од останатите региони кои во претходните мерења покажаа зголемени вредности,
- одржување на национална база на податоци која примарно ќе биде основа за ремедијација на радонот од постојни објекти како и градба на нови објекти,
- координирани мултисекторски активности со повеќе сектори од државната управа преку Радон групата координирана од Институтот за јавно здравје ,

11.2. Програмски активности

11.2.1. Определување на концентрацијата на радонот во детски градинки и училишта

Определувањето на просечната годишна ефективна доза од изложеност на Радонот ќе се врши со:

- поставување на пасивни детектори во 700 училишта и градинки во Североисточниот, Вардарскиот, Полошкиот и Скопскиот регион, шест месечни мерења на радонот за зимски и летен период,
- дијагностички мерења со поставување на 300 детектори во училишта/градинки од останатите региони кои во претходните мерења покажаа зголемени вредности,
- лабораториска обработка, отчитување и пресметка на активност кај вратените експонирани детектори
- дополнителни мерења на дозата на јонизирачко зрачење на лице место

За објектите каде ќе се измерат вредности над референтните, или каде резултатите се невалидни, мерењата ќе бидат повторени на истите локации.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Индикатори: Набавени дополнителни 1000 радон детектори, поставени радон детектори на лице место, отчитување и пресметка на активност на вратени детектори, резултати од доза на гама зрачење на лице место, резултати од дијагностички мерења на лице место

11.2.2. Определување на концентрацијата на радонот во почвата

Определувањето на концентрацијата на радонот во почвата ќе се врши со теренски мерења со активна метода.

Мерењата ќе бидат извршени на 100 приоритетни од геолошки аспект локации. Селекцијата ќе биде извршена во консултација со Геолошкиот институт на Република Македонија и користење на релевантните геолошки мапи.

Валидираните податоци ќе бидат континуирано внесувани во посебна база на податоци и на мапа на Република Македонија.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија и Геолошки институт на Република Македонија

Индикатори: Годишен Извештај со резултати и приказ на радонската мапа на Р. Македонија и интегрираната Европска мапа одржувана од Европската унија

11.2.3. Мониторинг на содржина на радиоактивни елементи во градежни материјали

11.2.3.1 Определување на концентрацијата на радиоактивните елементи во градежните материјали во прометот во Република Македонија, согласно релевантните законски прописи за максимално дозволени содржини на радиоактивни елементи во градежните материјали.

Тестирање со гамаспектрометриски метода - 200 примероци на цемент, песок, камени агрегати, мермер, гипс и други градежни материјали или суровини.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија во соработка со Министерство за економија

Индикатори: Извештај од извршени анализи на содржината на радиоактивност во примероци од градежни материјали

11.2.4. Креирање и одржување на Национална радонска база на податоци

Податоците, по претходна валидација ќе бидат внесени во база на податоци која дополнително ќе содржи информации и за гео-координатите на извршените мерења, вид на градежен материјал на објектот, тип на градба, година на градба, начин на греење, вентилација, катност, и сл.

Од добиените податоци ќе се креира мапа на Република Македонија за изложеност на населението на радон во објекти за живеење и работа и истата континуирано ќе се ажурира.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Индикатори: Годишен извештај и ажурирани мапи објавени на веб страницата

11.2.5. Промоција

11.2.5.1

Изработка на информативни материјали и упатства наменети за општа популација, училишта, градинки и здравствени работници.

Организација на предавања, трибини и работилници за превенција и ремедијација на радонот.

Изработка и одржување на веб страница за радон.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија во соработка со членовите на радон групата.

Индикатори: Печатени материјали, веб страница за радон и Извештаи после секоја активност.

III. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

МЕРКИ, АКТИВНОСТИ И ПОКАЗАТЕЛИ НА УСПЕШНОСТ

ЦЕЛ 1 Зајакнување и подобрување на ефикасноста на системот на следење на заразни болести

Мерка 1.1 Собирање, обработка и анализа на пријави за заразни заболувања и пријави за изолиран/доказан микробиолошки причинител на заразна болест и активности по НПЈЗ

Активности:

1. Внесување и анализа на индивидуални пријави за заразни заболувања во посебен софтвер со цел дневно да се следи состојбата со заразните заболувања во Републиката.
2. Внесување во посебна база и анализа на пристигнатите пријави за изолиран или на друг начин докажан причинител на заразно заболување од микробиолошките лаборатории со цел откривање и следење на резистентноста на микробиолошките причинители и преземање на превентивни мерки.
3. Дневна обработка и анализира на епидемиолошките анкети пристигнати од страна на ЦЈЗ/ПЕ со цел да се утврди евентуална епидемиолошка поврзаност на случаите, детекција на кластери и епидемии, како и навремен одговор.
4. Изработка и дисеминација на неделни, месечни, квартални и годишни извештаи за заразни болести.
5. Спроведување на теренски увиди во Центрите за јавно здравје и нивните подрачни единици за контрола на пријавување и евиденција на заразни заболувања и микробиолошки доказани причинители.
6. Квартален мониторинг, координација и верификација на спроведените програмските активности на ЦЈЗ и укажување на стручно методолошка помош.
7. Изготвување на извештај од увидите за квартален мониторинг од областа на контрола превенција и одговор на заразните заболувања.
8. Изготвување на предлог Национална програма за јавно здравје во Република Македонија за 2018 година (дел за контрола, превенција и одговор на заразните заболувања) и доставување до МЗ.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ

Индикатори (показатели за успешност):

1. Број на обработени индивидуални пријави за заразна болест;
2. Број на обработени лабораториски пријави за изолиран/доказан причинител на заразно заболување;
3. Број на обработени епидемиолошки анкети;
4. Број на изработени извештаи од добиените пријави за заразни болести;
5. Број на доставени извештаи и информации до МЗ, ДСЗИ и други надлежни институции;
6. Навреме изготвена и доставена Програма за јавно здравје во дел за контрола, превенција и одговор на заразни заболувања;
7. Број на извештаи од опфатени ЦЈЗ/ПЕ каде е извршен квартален мониторинг и дадена стручна методолошка помош.

Квантитативни цели за секој индикатор се дадени во Акцискиот план за спроведување на мерките и активностите предвидени во Програмата за јавно здравје за 2018 година.

Мерка 1.2 Воведување на интегриран информациски систем за следење на заразни болести

Активности:

1. Дизајн и пилотирање на софтвер за електронско поврзување на ЦЈЗ /ПЕ со ИЈЗ или надградба на информацискиот здравствен систем „Мој термин“ со модул за заразни болести, со што ќе се овозможи:
 - а) следење на заразните болести во момент кога ќе биде генерирана пријавата

- б) проверка дали се исполнети условите предвидени во „дефиниција на случај“
в) навремена детекција и одговор при евентуалните кластери на заразни болести.
1. Примена на дефиниција на случај, согласно законска регулатива и критериуми на Европскиот центар за контрола и превенција на заразни болести.
 2. Обука на корисниците за работа со информацискиот систем.
 3. Воведување на електронски систем за следење на микробиолошките изолати и поврзување на истиот со системот за следење на заразни болести.
 4. Изготвување на интегриран информациски систем кој ќе овозможи анонимно пријавување на случаите на СПИ од информациските системи на здравствените институции (матични лекари, болници и лаборатории).

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, Мој термин, и ЦЈЗ/ПЕ

Индикатори (показатели за успешност):

1. Развиен функционален информациски систем за следење заразни болести.
2. Пилотирање на системот на лимитиран број корисници на ниво на ПЗУ, ЦЈЗ и ИЈЗ.
3. Обука на корисниците за употреба на системот.

Мерка 1.3 Рано известување и предупредување преку следење на синдроми на заразни болести (АЛЕРТ-систем)

Во 2018 година преку АЛЕРТ-системот ќе се врши надзор над синдроми на заразните заболувања, преку обработка и анализа на збирни неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ, како дополнителен систем за рано откривање и брз одговор при појава на зголемен број (кластери и епидемии) на заболени лица со заразна болест.

Активности:

1. Прибирање на збирни неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ, статистичка обработка и анализа на доставените податоци.
2. Теренски епидемиолошки увиди за контрола на пријавувањето во АЛЕРТ системот;
3. Изработување на неделни, месечни, тримесечни, шестмесечен и годишен извештај за АЛЕРТ системот.
4. Дисеминација на сите изготвени документи и извештаи, што ќе се врши преку интернет страната www.alert.mk, со нејзино постојано ажурирање, како и преку електронска достава до надлежните институции.

Извршители: ИЈЗ

Индикатори (показатели за успешност):

1. Број на обработени неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ;
2. Број на теренски увиди; едукација на терен
3. Број на изработени месечни, тримесечни, шестмесечни и Годишен Извештај за АЛЕРТ системот, ажурирање на веб-страната на АЛЕРТ системот.

ЦЕЛ 2 *Подобрување на состојбата со задолжителната имунизација и намалување на бројот на заболени од вакцино-превентабилни болести*

Мерка 2.1 Контрола и евалуација на задолжителната вакцинација

ИЈЗ на РМ ќе врши контрола на спроведената задолжителна имунизација на сите нивоа и ќе укажува стручно-методолошка помош преку теренски увиди. При теренските увиди, посебно внимание ќе се обрне на опфатот на лицата кои подлежат на имунизација, навременото спроведување, чувањето и транспортот на вакцините, одржувањето на студениот синџир, правилна апликација на вакцини. На терен, ќе се врши и контрола за доставените податоци подложечки лица за

вакцинација од надлежните служби. Ќе се врши следење на појавата на поствакцинални несакани реакции со цел да се следи безбедноста на вакцините кои се користат во Р. Македонија.

Активности:

1. Прибирање, обработка и анализа на тримесечни, шестмесечни и годишни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат по ЦЈЗ/ПЕ и по потреба препораки за преземање на мерки за подобрување на состојбите.
2. Изготвување на табеларен шестмесечен извештај за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини.
3. Изготвување на годишен табеларен и наративен извештај за спроведената имунизација за 2018 година во републиката, по ЦЈЗ/ПЕ, со опфат одделно за секоја вакцина/ревакцина.
4. Теренски увиди за контрола на сите аспекти во процесот на задолжителна вакцинација.
5. Прибирање, обработка и анализа на Пријавите за поствакцинални несакани реакции и подготвување на шестмесечен и годишен извештај.
6. Изготвување на Предлог Програма за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија во 2019 година, која ќе биде доставена до МЗ.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Опфат над 95% на национално и регионално, и над 90% на локално ниво со сите вакцини предвидени во редовниот календар за имунизација;
2. Број на пристигнати и обработени тримесечни, шестмесечни и годишни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат по ЦЈЗ/ПЕ;
3. Број на изготвени табеларни и наративни извештаи, шестмесечни и годишни за реализираниот опфат во републиката,
4. Број на пристигнати и обработени Пријави за поствакцинални несакани реакции и изготвени извештаи;
5. Број на реализирани теренски увиди и изготвени информации со препорачани и преземени мерки;
6. Изготвена и доставена Предлог Програма за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија во 2019 година.

Мерка 2.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детска парализа

Мерката ќе се спроведува преку активниот надзор над акутна флацидна парализа (АФП), прибирање и обработка на “Неделните извештаи за активен надзор на АФП”, навремен одговор при пријава на АФП случај со цел да се одржи “статусот земја ослободена од полио”.

Активности:

1. По добивање на итна пријава за АФП случај веднаш ќе биде направен теренски увид, при што ќе биде направена епидемиолошка анкета, проверен вакциналниот статус на пријавеното лице и неговите блиски контакти.
2. Во соработка со ЦЈЗ/ПЕ ќе биде направена контрола на опфатот на вакцинацијата против полио на подрачјето каде е регистриран случајот.
3. Ќе се обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и неговите контакти во соработка со ЦЈЗ/ПЕ и ќе биде испратен во референтната лабораторијата на СЗО во Софија, Бугарија.
4. Во случај на откривање т.н. “жежок случај“ на АФП, ИЈЗ итно ќе го извести МЗ и СЗО – Копенхаген, ќе направи теренски увид и истовремено ќе предложи итни мерки вклучувајќи дополнителна или вонредна имунизација.
5. Пополнување на “Формулари за неделно пријавување на случаи на полиомиелитис и АФП“ кои се доставуваат до МЗ и неделно пријавување во CISID (Centralized information system for infectious diseases) база на податоци на СЗО.
6. Изготвување на месечни, тримесечни извештаи за АФП случаи, преземени мерки во врска со нивното регистрирање и доставување до МЗ.

7. Изготвување на Годишен Извештај за спроведувањето на надзорот над АФП/полиомиелитис во земјата и остварувањето на индикаторите за успешен надзор
8. Ажурирање на Планот за акција за одржување на статусот “ослободен од полиомиелитис” на Република Македонија (План),
9. Доставување на годишни информации до СЗО Копенхаген.
10. Организирање на работилница за здравствените работници со цел обновување на знаењата за пријавувањето на АФП.

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, ЦЈЗ/ПЕ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на добиени и обработени неделните извештаи за АФП;
2. Број на изготвени и пријавени “Формулари за неделно пријавување на случаи на полиомиелитис и АФП” во CISID - дата база на СЗО;
3. Број извршени епидемиолошки увиди, епидемиолошки анкети;
4. Број на земени и испратени материјали за лабораториско тестирање во Софија;
5. Број на теренски увиди за контрола на вакцинален опфат при регистриран “жежок случај”, број на доставени информации и преземени мерки на теренот;
6. Број на изготвени месечни, тримесечни и годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП;
7. Изготвување на индикаторите за спроведениот надзор во 2018 година, ажурирање на две-годишниот План и доставување до МЗ и СЗО;
8. Одржана работилница за обновување на знаењата за пријавувањето на АФП.

Мерка 2.3 Елиминација на мали сипаници и рубеола во Р. Македонија

Континуирано ќе се имплементираат мерките и активностите за елиминација на мали сипаници и рубеола, согласно состојбата во земјата и регионот и ажурираната *Програма за елиминација на мали сипаници, рубеола и превенција на конгенитална рубеола инфекција во Република Македонија 2015-2020*, во согласност со новите цели за Европскиот Регион и Акцискиот план за елиминација на мали сипаници и конгенитална рубеола инфекција во Македонија.

Активности:

1. Ажурирање на Програмата за елиминација на малите сипаници и превенција на конгенитална рубеола инфекција, за период 2015-2020.
2. Организирање на регионални семинари за здравствените работници со цел презентирање на актуелна состојба во Република Македонија и целите предвидени со ажурираната Програма.
3. Обработка на пријави и епидемиолошки анкети за мали сипаници и/или рубеола, внесување на податоците во дата база и нивна анализа.
4. За секој пријавен клинички случај, веднаш ќе се обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и контактите, и ќе се достави за анализа во вирусолошката лабораторија при ИЈЗ (СЗО референтна), за потврдување/отфрлање на дијагнозата.
5. Согласно националната програма, секој случај на исипна треска задолжително треба лабораториски да се потврди/отфрли.
6. Координација и континуирано следење на сите активности на регионално и локално ниво, спроведување на теренски увиди и предлагање и преземање на мерки и активности.
7. Континуирано информирање за трендовите на движењето на мали сипаниците кај нас и во светот, како и препораки и други пишани документи на СЗО, ECDC.
8. Дизајн на методологија и спроведување на студија за серопреваленца на антитела за мали сипаници, рубеола и паротитис, со цел да се потврди пријавениот вакцинален опфат, да се утврдат пропусти во вакцинацијата, да се откријат осетливите групи.
9. При сомневање за појава на епидемија, се прави епидемиолошки увид на терен и се изготвува информација со препораки и предлог мерки, се изготвуваат неделни и /или месечни извештаи, според проценка.
10. Месечно пријавување во CISID дата база на Светската здравствена организација (СЗО)

11. Организирање на кампања на ниво на држава за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините.
12. Организирање на едукативни работилници со здравствени работници за комуникациски вештини со родители.

Извршители: Институт за јавно здравје на РМ, во соработка со ЦЗ/ПЕ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Ажурирана Програма за елиминација на мали сипаници, рубеола и превенција на конгенитална рубеола инфекција во Република Македонија 2015-2020;
2. Број на одржани регионални семинари и обуки за имплементација на ажурираната Програма за елиминација на мали сипаници и рубеола, и превенција на конгенитална рубеола инфекција;
3. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза кај клинички случаи, и случаи на испини трески;
4. Број извршени епидемиолошки увиди,
5. Број на обработени пријави и епидемиолошки анкети;
6. Број на изготвени информации со предлог мерки;
7. Број на изработени и доставени до СЗО месечни извештаи за мали сипаници/рубеола;
8. Број на изготвени неделни/месечни извештаи при појава на епидемии;
9. Број на организирани кампањи за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините;
10. Број на одржани едукативни работилници со здравствени работници за комуникациски вештини со родители;
11. Број на изготвени месечни информации за трендовите на движењето на мали сипаниците кај нас и во светот;
12. Извештај за спроведена студија за серопреваленца на антитела за мали сипаници, рубеола и паротитис, за утврдување на серопреваленца и откривање на осетливи групи.

ЦЕЛ 3 Намалување на оптоварувањето со заразни заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Мерка 3.1 Зајакнување на капацитетите здравствениот систем за дијагностика на причинителите и утврдување ризик фактори при зголемен број (кластер) или епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Активности:

1. Зајакнување на лабораториски капацитети за дијагноза на микробиолошки причинители (особено вируси и токсини) на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
2. Формирање на мултидисциплинарен тим за истражување на кластери и епидемии кои се пренесуваат преку храна и вода
3. Изготвување на протокол (водич) за истражување на епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
4. Спроведување на епидемиолошки истражувања со примена на аналитички методи за одредување на ризик фактори, особено за деца од 0-4 години
5. Извештаи/информации со предлог мерки за спречување на идни епидемии
6. Обука на епидемиолошките служби за примена на аналитички методи на регионално и локално ниво
7. Континуирани обуки на лицата кои работат со храна за минимум хигиенски стандарди

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ, ЦЗ/ПЕ, АХВ и ДСЗИ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Обезбедени опрема и човечки ресурси за дијагноза на причинители (вируси и токсини) на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
2. Формиран мултидисциплинарен тим за истражување на епидемии

3. Изработен водич за истражување на епидемии
4. Број на кластери/епидемии кои се испитани со примена на аналитички методи за утврдување на ризик фактори
5. Број на изготвени извештаи/информации
6. Број на извршени обуки/обучени лица
7. Број на извршени контроли/увиди на терен

ЦЕЛ 4 Зајакнување на системот за следење, контрола и одговор на болнички стекнатите инфекции и антимикробната резистенција

Мерка 4.1 Спречување и сузбивање на болнички стекнатите инфекции

Активности:

1. Спроведување на епидемиолошки увиди (програмски и по индикации) со укажување на стручно-методолошка помош во ЦЈЗ и здравствените установи на подрачјето на секој ЦЈЗ.
2. По потреба, земање материјали за микробиолошки анализи со цел контрола на моменталната состојба.
3. Изготвување и доставување на информации/ извештаи до МЗ, ДСЗИ и здравствената установа каде е направен увидот и до претседателот на Комисијата за надзор над ИХИ.
4. Изготвување на Правилник за епидемиолошки надзор над појава на болнички стекнати инфекции, базиран на медицина на докази, воведување и придржување кон дефиниција за случај за ИХИ (согласно ЕЦДЦ).
5. Обуки на епидемиолози, микробиолози и членови на болничките комисии за ИХИ за доследно пријавување на случаи на ИХИ, и контрола на истите.
6. Следењето на резистенцијата на микроорганизмите кон антимикробните средства и обезбедување на податоци базирани на докази за АМР.
7. Следењето на потрошувачката на антимикробни средства.
8. Изготвување на квартални и годишен извештај за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ, ЦЈЗ, ДСЗИ, болници

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на извршени теренски увиди,
2. Број на земен материјали за микробиолошки анализи;
3. Број на информации/извештаи;
4. Изготвен нов Правилник со стандардизирана методологија и нови обрасци за известување од страна на болници и ЦЈЗ;
5. Обука на медицински професионалци од ЦЈЗ, лаборатории и болници за примена новата методологија
6. Воведен функционален информациски систем за следење на антимикробна резистенција
7. Број на изготвени тромесечни извештаи и Годишен Извештај

ЦЕЛ 5 Одржување ниска преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции

Мерките и активностите за заштита на населението од ХИВ во целост се опишани во Годишната Програма за заштита на населението од ХИВ за 2018 година согласно нацрт Националната стратегија за ХИВ 2017-2021. За одржување на ниската преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции во државата, од особено значење е да се одржат сервисите наменети за клучните популации изложени на најголем ризик.

Мерка 5.1 Подобрување на системот за надзор над сексуално и крвно преносливи инфекции

Активности:

1. Обработка и анализа на секој случај на сексуално и крвно пренослива инфекција

2. Ажурирана анонимна пријава и анкета за ХИВ и сексуално и крвно преносливи инфекции со цел обезбедување на минимален сет податоци за следење
3. Поврзување на граѓански сектор со јавно здравствени установи во делот на анонимно пријавување на бројот на извршени анонимни советувања и тестирање кај клучни популации

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, здравствени институции од областа, граѓански организации

Индикатори (показатели на успешност):

1. Ажурирана пријава (анонимна) за ХИВ СПИ
2. Воведено софтверско решение за електронско пријавување
3. Број на направени и пријавени тестови за ДДСТ

Цел 6 Намалување на оптоварувањето со зоонози и вектор-преносливи инфекции

Мерка 6.1 Подобрување на систем за надзор и контрола на зоонози и вектор преносливи заболувања во Република Македонија

1. Координирање и континуирано следење на преземањето на мерки и активностите согласно Акциониот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Следење на спроведените активности за извршена дезинсекција против комарци на територијата на Република Македонија (по општини), согласно Акциониот план за превенција од ВПБ.
3. Одржување на координативни состаноци за размена на информации и искуства меѓу институции поврзани со надзор и контрола над вектори, ВПБ и зоонози.
4. Задолжително теренско истражување при пријавен случај на зоонози и ВПБ.
5. Зајакнување на капацитетите за лабораториска дијагностика на случаи на вектор преносливи заболувања.
6. Континуирана набавка на тестови и реагенси за дијагностика на клучни зоонози и вектор преносливи заболувања (веќе присутни во Македонија и со потенција за импортирање).
7. Воведување на интегриран сеопфатен информациски систем за надзор на заразни болести вклучувајќи зоонози и ВПБ, и микробиолошки изолати.
8. Воспоставување на систем за редовна размена на информации меѓу АХВ и ИЈЗ.
9. Создавање на мрежи за размена на информации поврзани со зоонози и вектор преносливи заболувања со соседните земји.
10. Изготвување на годишен извештај заразни болести со посебен осврт на ВПБ.

Извршители: ИЈЗ на РМ, ЦЗ/ПЕ, АХВ, МЗ, ДСЗИ, ЕЛС.

Индикатори:

1. Број на лабораториски потврдени случаи на зоонози и вектор преносливи болести (ВПБ)
2. Број на информации за извршени теренски увиди;
3. Број на информации за изготвени оперативни планови и стручни мислења за ДДЦ на ниво на локална самоуправа;
4. Број на одржани координативни состаноци за размена на информации и проценка на ризик
5. Број на анализирани вектори за присуство на причинители на ВПБ
6. Воспоставен систем за размена на информации меѓу АХВ и ИЈЗ
7. Изработен и доставен годишен извештај

Мерка 6.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на маларијата во Република Македонија

Активности:

1. Континуирано следење на епидемиолошката состојба со појавата и раширеноста на маларијата во околните земји и во светот, посебно каде таа ендемски се појавува.

2. Изготвување на стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања патници кој одат на ацилак со посебен осврт на вакцинација и хемиопротифакса согласно препораки на СЗО.
3. Изготвување на стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања кај патници во меѓународниот сообраќај.
4. Преземање на сеопфатни против епидемски мерки при пријавен случај на маларија
5. Подобрување на лабораторски капацитети за дијагностика.
6. Изготвување и доставување на информации за најдената состојба и преземените мерки до МЗ и ДСЗИ.
7. Изготвување на годишен извештај за состојбата и заболелите од маларија за 2018 ќе биде изготвен доставен до СЗО и МЗ
8. Годишен извештај за состојбата со маларија во склоп на годишниот извештај за заразни болести.

Извршители: ИЈЗ на РМ, ЦЈЗ/ПЕ, КИБФС, МЗ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Изготвено стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања патници кој одат на ацилак.
2. Изготвено стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања кај патници во меѓународниот сообраќај.
3. Број на извршени епидемиолошки увиди,
4. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза
5. Изготвени информации до СЗО, МЗ
6. Изготвен годишен извештај.

ЦЕЛ 7 Намалување на оптоварувањето со инфлуенца и заболувања слични на инфлуенца

Мерка 7.1 Зајакнување на системот за надзор и одговор кон заболувања слични на грип и акутни респираторни инфекции

Активности:

1. Континуирано следење на состојбата со грип и заболувања слични на грип регионално и во светски рамки.
2. Прибирање, обработка и анализа на добиените пријави за поединечни случаи на грип, вон сезоната.
3. Прибирање, обработка, анализа и евалуација на информации и групни пријави во тек на сезоната на грип (40 недела 2018 до 20 недела 2019).
4. Лабораториско испитување за докажување на грип и други причинители на вирусни респираторни заболувања.
5. Засилување на епидемиолошкиот и вирусолошкиот надзор преку зголемување на бројот на сентинел места за надзор над заболувања слични на грип (ИЛИ) и други акутни респираторни инфекции (АРИ) за опфат на повеќе од 2% од населението.
6. Редовно неделно доставување на епидемиолошки и вирусолошки извештаи во базата на податоци – TESSy на Европскиот центар за превенција и контрола на заразни болести – ЕЦДЦ.
7. Теренски увиди во ЦЈЗ и ПЗУ / сентинел места во и вон сезона на грип со изготвени информации.
8. Изготвување неделни и месечни и годишен извештај за состојбата со грип.
9. Зголемување на опфат со вакцинација против грип кај лица постари од 64 години.

Извршители: ИЈЗ на РМ/МЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ЗУ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени групни и индивидуални пријави за грип.
2. Број на земени материјали за лабораториска дијагностика.
3. Број на извршени лабораториски испитувања.
4. Број на извршени теренски увиди.

5. Број на изготвени неделни и месечни информации.
6. Изготвен годишен извештај.
7. Број на неделни извештаи од сентинел системот за надзор над ИЛИ и АРИ.
8. Број на навремено доставени извештаи во базата на податоци – TESSy.
9. Број на изготвени и адаптирани материјали за промоција на вакцинација против грип.
10. Број на вакцинирани лица вклучувајќи ги лицата над 65-годишна возраст и лицата со зголемен ризик од компликации.

Мерка 7.2 Зајакнување на системот за надзор и одговор во услови на многу висок интензитет на активноста на грип и при пандемија на грип

1. При појава на пандеМСки грип, по потреба ќе се ревидираат и изработат стручни упатства, протоколи за следење, вакцинација на приоритетни групи, согласно Оперативниот план.
2. Во случај на пандемија, ќе се вршат теренски увиди, а за состојбата и преземените мерки, ќе бидат изготвени информации.
3. Континуирана лабораториски дијагноза од случаи сомнителни на пандеМСки грип
4. Воспоставување на лабораторија со трето ниво на биосигурност (BSL-III) во рамките на Институтот за Јавно Здравје
5. Редовни координативни состаноци помеѓу здравствен сектор, АХВ, ЦУК и други релевантни институции
6. Учествување во работата на стручните комисиии при МЗ.

Извршители:

ИЈЗ на РМ/МЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, ЗУ АХВ, ЦУК и други релевантни институции

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на извршени теренски увиди
2. Број на зеМени материјали
3. Број на лабораториски испитувања
4. Број на изготвени информации
5. Број одржани состаноци на комисиии,
6. Број на ажурирани/изготвени упатства, протоколи, водичи
7. Формирана BSL- III лабораторија

Мерка 7.3 Зајакнување на системот за надзор над сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ)

Активности:

1. Подобрување на сентинел надзор над сериозни респираторни инфекции (САРИ).
2. Активно вклучување на клучни болници за ефикасно и ефективно следење на групите со висок ризик.
3. Обезбедување на лабораториски примероци од хоспитализирани пациенти со САРИ.
4. Извештаи за смртни случаи асоцирани со САРИ.
5. Спроведување на студија за проценка на оптоварувањето на здравствениот систем со САРИ.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со сентинел болници

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на пријави/извештаи за нови случаи на САРИ, во текот на една недела/сезона
2. Број на случаи на САРИ од кои е земен биолошки примерок и се лабораториски тестирани

3. Број на пријави за смртни случаи заради САРИ.
4. Број на изготвени повратни неделни информации

ЦЕЛ 8 Одржување и понатамошен тренд на намалување на оптоварувањето со туберкулоза

Мерките и активностите за намалување на оптоварувањето со туберкулоза се претставени во посебна Програма за заштита на населението од туберкулоза и се во надлежност на Институтот за туберкулоза и белодробни заболувања и диспанзерите за ТБЦ во земјата.

ЦЕЛ 9 Систем за следење и одговор кон појава на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат

Мерка 9.1 Воспоставување на систем за надзор кон нови заразни болести кои повторно се појавуваат

Активности:

1. Следење на најновите стручни и научни сознанија од референтни институции (WHO, ECDC, CDC и др.),
2. Соработка со националните институции од областа на јавно здравје од регионот (меѓу гранична соработка).
3. Епидемиолошки проучувања и препораки при појава на случаи на нови заболувања или заболувања кои повторно се појавуваат.
4. Подобрување на капацитетите за лабораториска дијагноза на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат.
5. Континуирана набавка за дијагностика на клучни заболувања од оваа група.
6. Задолжителна лабораториска дијагноза на сомнителните случаи.
7. Изготвување на периодични информации за состојбата со вие заболувања во земјата и светот
8. По потреба изготвување на информации за населението, упатства за работа на здравствени установи и друг информативен материјал.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ и ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор:

1. Број на изготвени информации/ упатства/ препораки.
2. Број на теренски увиди.
3. Број на земени материјали.
4. Број на извршени лабораториски анализи во референтни лаборатории во земјата.
5. Број на извршени лабораториски анализи во референтни лаборатории надвор од земјата.

ЦЕЛ 10 Воспоставување на систем за брза реакција во случај на епидемии и кризни состојби

Мерка 10.1 Формирање на тимови за брза реакција во случај на епидемии или кризни состојби

Активности:

1. Воспоставување на единствен информациски систем за надзор над заразни болести за брза детекција на кластери на случаи од заразни болести

2. Формирање на дежурни епидемиолошки служби (систем за приправност) на ниво на ИЈЗ кои се (достапност 24/7)
3. Формирање на мулти-секторски тимови за истражување на епидемии (особено за зоонози и болести кои се пренесуваат преку храна и вода)
4. Подготовка на Протокол на здравствен сектор со методологија на работа, чекори и надлежности при истражување на епидемии и брза реакција во кризни состојби.
5. Анализа на добиени информации при зголемен број на заболени или епидемии од страна на ЦЈЗ,
6. Спроведување на теренски увиди од стручни тимови на ИЈЗ при појава на зголемен број на заболени или епидемии.
7. Земање на материјал за лабораториско тестирање/конфирмација на причинителот.
8. Изготвување и доставување до МЗ и ДСЗИ на информации со предложени и преземени против епидемиски мерки.
9. Обука на стручни кадри од ЦЈЗ/ПЕ за примена на аналитички методи при истражување на епидемии.
10. Анализа и евалуација на Пријави и Одјави за епидемии на заразна болест од ЦЈЗ/ПЕ
11. Изготвување на годишен сумарен извештај, во рамките на годишниот извештај за заразни болести во Република Македонија. Посебен извештај за епидемии од национален интерес се доставува и до СЗО.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, АХВ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Функционален информациски систем за следење на пријави на заразна болест
2. Формирани дежурни екипи на ниво на ИЈЗ/ЦЈЗ со ажурирани контакти
3. Формирани мулти-секторски тимови за брз одговор при кризни ситуации/епидемии
4. Изготвен протокол за здравствен сектор за истражување на епидемии и брз одговор во кризни ситуации
5. Број на теренски епидемиолошки увиди и изготвени информации.
6. Број на обработени Пријави и Одјави на епидемија.
7. Број на обработени пријави и анкети во епидемија
8. Број на земени материјали за лабораториско тестирање,
9. Број на одржани обуки за истражување на епидемии и број на обучени лица

Соработка со меѓународни релевантни институции

Институтот за јавно здравје на РМ е во тесна соработка со меѓународни релевантни институции како СЗО и ECDC.

Соработката на ИЈЗ на РМ со СЗО се остварува преку следниве активности:

1. Редовна комуникација и размена на релевантни информации од областа на заразни заболувања и учество на состаноци и експертски групи.
2. Одговарање на задолжителен прашалник за напредокот и планот за елиминација на мали сипаници и конгенитална рубеола инфекција на годишно ниво.
3. Изготвува годишен извештај за статусот на земјата во однос на елиминацијата на мали сипаници и рубеола.
4. Изготвува годишен извештај за спроведените активности за ерадикација на полиомиелот и одржување на статусот „земја ослободена од полио“.
5. Годишен извештај за спроведена имунизација, како и резултатите од спроведениот надзор над вакцино-превентивните заболувања.
6. Годишен извештај за заразни заболувања од интерес (по возрасни групи, инциденца и лабораториска потврда).
7. Годишен извештај за регистрирани епидемии на територија на Република Македонија.

8. Годишен извештај за сексуално преносливи болести (по пол, возраст и лабораториска потврда).
9. Годишен извештај за состојбата со маларија.
10. Годишен извештај за антимикробна резистенција за бактерии од интерес.
11. Обработка на податоци за регистрирани заразни заболувања и за спроведената имунизација на територијата на Република Македонија за програмата „Здравје за сите“.

Извршители: ИЈЗ на РМ.

Индикатор: Број на Годишни извештаи.

Соработката со Европскиот центар за контрола и превенција на заразни заболувања (ЕЦДЦ) се спроведува преку:

1. Редовна комуникација и размена на релевантни информации од областа на заразни заболувања и учество на состаноци и експертски групи.
2. Достава на неделни извештаи за грип во системот за следење на заразни заболувања на ЕЦДЦ - TESSy.
3. Редовно изготвување и доставување на извештаи поврзани со регистрирани случаи на гонореја, Хепатит А и WNV.
4. Доставување на податоци за болнички стекнати инфекции кај лица кои престојуваат пократок и подолг период во здравствени установи и болнички стекнати инфекции.

Извршители: ИЈЗ на РМ

Индикатор: Број на годишни и редовни извештаи.

Здравствено-воспитна и едукативна дејност и публикации

Во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести, здравствено-воспитната и едукативна активност ќе се врши преку следниве активности:

1. Стручна подготовка на соодветен информативно-едукативен материјал - брошури, летоци, постери, публикации за заразни заболувања, наменети за широката јавност и за здравствени работници.
2. Настапи/написи/интервјуа во средствата за јавно информирање (ТВ, весници, списанија), со цел едукација и информирање на пошироката јавност.
3. Редовно ажурирање на веб-страницата www.iph.mk со информации, упатства и препораки за актуелните епидемиолошки состојби со заразните болести, имунизацијата и др. информации од областа во Република Македонија и светот.

Извршители: Институт за јавно здравје на РМ.

Индикатор: Број на печатени едукативни материјали, настапи во медиуми, број на информации, упатства, препораки на веб-страницата на ИЈЗ.

Извештаи и публикации:

- Неделни извештаи за состојба со заразни болести во Република Македонија
- Неделни извештаи од АЛЕРТ системот
- Неделни извештаи за состојбата со грипот во Р. Македонија и Европа
- Месечни извештаи за закани и болести кои се превенираат со вакцинација
- Месечни Билтени за состојбата и движењето на заразните болести во Република Македонија
- Месечни извештаи од АЛЕРТ системот и надзор над АФП
- Тромесечни извештаи за: АЛЕРТ, ИХИ, АФП, бруцелоза, заразни заболувања, превентивна дејност (табеларно и наративно)
- Шестмесечни извештаи за: АЛЕРТ, ИХИ, АФП, опфат со задолжителна вакцинација

- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија
- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за заштита на населението во Република Македонија од ХИВ/СИДА
- Годишен Извештај за движењето на заразните болести во Република Македонија
- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за спречувањето и сузбивањето на бруцелозата кај луѓето во Република Македонија
- Годишен Извештај за следење на болнички стекнати инфекции
- Годишен Извештај за спроведувањето на АЛЕРТ системот
- Годишен Извештај за АФП надзор во Република Македонија
- Годишен Извештај за реализација на Националната програма за јавно здравје

В. Институт за медицина на трудот на Република Македонија, Скопје

Безбедност и здравје на работа и превентивна здравствена заштита на работниците и земјоделците

1. Оценка на здравствената состојба и работната способност кај земјоделците во Република Македонија со посебен осврт на можните оштетувања на здравјето од употребата на пестицидите

Спроведувањето на оваа програмска активност вклучува изведување на **300 превентивни медицински прегледи кај земјоделците и руралното население** во неколку места од Република Македонија по случаен избор, со употреба на мобилната клиника која има функција на мобилен дијагностички центар со што се обезбедува достапност на услугите од медицината на трудот и до најоддалечените места. Прегледите ќе се состојат од: преглед од специјалист по медицина на трудот, спирометриско иследување на белодробната функција, ЕКГ наод во мирување, основен лабораториски преглед на крвта и урината, психолошки тестирања и токсиколошки анализи со одредување на серумската холинестераза и концентрација на јаглерод моноксид и карбоксиемоглобин во крв, како и дополнителни испитувања по индикации, кај одреден број на испитаници во ИМТ на Република Македонија (специфични токсиколошки анализи, дополнителни пулмоалерголошки иследувања, офталмолошки, оториноларинголошки, невропсихијатриски преглед и брошура “Ти си земјоделец чувај го своето здравје”);

Вид на активност	количина	Цена (ден.)	Вкупно
Превентивни прегледи	300	400,00	120.000,00
Промотивен материјал	3000 флаери	10,00	30.000,00

Рок на извршување :

октомври 2018 година

Извршител :

ИМТ на Република Македонија

Индикатор:

Доставен извештај до МЗ

2. Усвојување и промоција на Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Република Македонија

Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест е изработена во 2016 год. Како драфт верзија од страна на експертскиот тим на Институтот за медицина на трудот на Република Македонија, во рамките на Националната годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2016 година. Според актуелните препораки елиминирањето на болестите

предизвикани од азбест претставува приоритет за заштита на здравјето на работниците, јавното здравје и животната средина, па усвојувањето на Националната програма треба да се темели на одлука на Владата со која ќе се обезбеди нејзината имплементација, согласно обврската која произлегува од Пармската Министерска конференција за здравје и животна средина од 2010 година.

Промоцијата на Националната програма ќе овозможи зголемување на свесноста за проблемот на азбестот во работната и животната средина преку соодветно информирање на клучните партнери од оваа област и пошироката јавност.

Вид на активност	количина	Цена (ден.)	Вкупно
Медиумска кампања печатење на флаери	3000	10,00	30.000,00
Едукативни семинари за здравствени работници	2	15.000	30.000,00
Интерсекторски работилници	2	15000	30.000,00
Тркалезна маса	1	10.000	10.000,00

Соодветно реализираната промоција на Програмата ќе претставува солидна основа за развој на интерсекторски пристап кон проблемот. Мерките за зголемување на свесноста треба да вклучат мултисекторски пристап преку ангажирање на индивидуи од различни таргет групи (експерти во областа, работодавачи, работници, НВО, истражувачи, новинари, креатори на политиките, инспекциски органи и др.).

Во таа насока се планира организација на медиумска кампања, преку организирање на 2 едукативни семинари, 2 интерсекторски работилници и одржување на тркалезна маса како и изработка и дисеминација на флаери, брошури и водичи во кои ќе бидат вклучени начините на експозиција на азбестот и мерките кои треба да се преземат за елиминација на болестите предизвикани од азбестот, наменети за различни целни групи.

Изработка на Национален план за акција за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Република Македонија кој претставува оперативен план со кој се овозможува остварување на целите на Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест.

Акциониот план ќе се изготви како одржлив со дефинирана временска рамка, со индикатори за следење и ќе спроведе со методата чекор по чекор врз основа на податоците од Националниот профил за азбест и специфичната состојба во Република Македонија.

Индикатор:	Извештај за спроведени активности по квартали
Извршител :	ИМГ на Република Македонија
Рок на извршување :	прво тромесечие 2018 – едукативни семинари Второ тромесечие 2018 – интерсекторска работилница, печатење на пропаганден материјал и изработка на акционен план Трето тромесечие -2018 тркалезна маса

Г. Институт за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје

Мониторинг на болничките инфекции како индикатор за квалитетот на здравствената заштита во Република Македонија

Истражувањето ќе биде спроведено на три оддели за интензивна нега во рамките на Клинички Центар “Мајка Тереза“ - Скопје. Одделите ќе бидат селектирани по пат на случаен избор согласно времето на спроведување на истражувањето. Студијата ќе биде имплементирана во две фази и тоа:

Мониторингот на болничките инфекции ќе се спроведе преку реализирање на следните поставени задачи:

1. Следење на инциденцата на интрахоспиталните инфекции во ТОАРИЛ континуирано во текот на цела година.
2. Следење на инциденцата на постоперативните интрахоспитални инфекции на на три оддели за интензивна нега, како и најчестите причини за нивно настанување - пилот студија.
3. Спроведување на 10 акредитирани едукации на медицинските сестри, техничари и лекари за спречување и сузбивање на болничките инфекции, со стекнување компетенции хармонизирани на ниво на ЕУ.
4. Информирање и едуцирање на хоспитализираните болни за појавата и начините за спречување и самоспречување на болничките инфекции (изработка на 1000 брошури за пациенти).
5. Воведување на специфична компјутерска бази на податоци за интрахоспиталните инфекции која ќе го поврзува ТОАРИЛ со Институтот за Епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје (ексел статистика, СПСС).

Преглед на реализација на активности е прикажан во табела бр.1

Планира на задача	Активности	Локација	Организации за имплементација	Индикатор	Единечна цена
Задача I	Следење на инциденцата на интрахоспиталните инфекции во ТОАРИЛ континуирано во текот на цела година.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Извештај за спроведено истражување, направена статистичка анализа и утврдување на инциденцата и дистрибуцијата на болничките инфекции поврзани со здравствената заштита во ТОАРИЛ	80.000,00
Задача II	Следење на инциденцата на постоперативните интрахоспитални инфекции на една од хируршките клиника, како и најчестите причини за нивно настанување - пилот студија.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Извештај за спроведено истражување, направена статистичка анализа и утврдување на инциденцата на постоперативните инфекции на една од хируршките клиника	80.000,00

Задача III	Спроведување на специфична едукација на медицинските сестри, техничари и лекари за спречување и сузбивање на болничките инфекции, со стекнување компетенции хармонизирани на ниво на ЕУ.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Организирање и спроведување на две специфични едукации во првиот и третиот квартал на здравствениот персонал на ТОАРИЛ за инфекциите поврзани со здравствената заштита како и потребата од редовно вакцинирање на персоналот.	30.000,00
Задача IV	Информирање и едуцирање на хоспитализираните болни за појавата и начините за спречување и самоспречување на болничките инфекции (изработка на брошура за пациенти).	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Информирање и едуцирање на пациентите преку изработка и дистрибуција на 2000 брошури посебно наменета за оваа цел.	30.000,00
Задача V	Воведување на специфична компјутерска база на податоци за ИХИ на ТОАРИЛ.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Изготвување и имплементирање на специфична компјутерска база за ИХИ на ТОАРИЛ.	80.000,00

Рок на известување : второ и трето тромесечие 2018

Извршител : Институтот за Епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје

Индикатор:

Доставени извештаи до МЗ

Д. Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

Проект за промоција на превентивна физичка активност кај деца со лошо држење на 'рбет (функционална кифоза и функционална сколиоза)

Пилот проект за да се направи рана дијагноза кај школки деца од шесто до деветто одделение од подрачјето на општина Карпош и општина Центар за деформитети на 'рбетот со цел функционалната сколиоза и кифоза не преминат во структурна.

Проектот има за цел со посебни вежби во базен водени од стручно лице да се коригира лошото држење на 'рбетот кај оваа возрастна популација на деца и да се создаде навика за понатамошно практикување на истите вежби. Констатирано е дека оваа возрастна група на деца со лошо држење на 'рбетот во денешно време е доста голема.

За таа цел Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација со организирање на посебна програма вежби во базен сака да придонесе во детектирањето, превенцијата и лекувањето на овие деформитети.

Пилот проектот ќе започне со преглед на 'рбетот кај децата од страна на доктор физијатар. Кај децата кај кои ќе се констатира деформитет на 'рбетот ќе бидат вклучени во програмата вежби во базен.

Вежбите ќе се спроведуваат под надзор на стручни лица (дипломирани физиотерапевти и наставник по спорт) 3 пати во неделата по еден час. По спроведените вежби децата ќе пливаат. Контролни прегледи ќе се спроведуваат по спроведени 10 часа вежби во базен.

Вид на активност	Единица цена (месечно)	вкупно
Трошоци за одржување на базенот	30.000,00	360.000,00
Ангажирање на стручни лица за преглед	20.000,00	240.000,00
Ангажирање на стручни лица за спроведување на вежби	10.000,00	120.000,00

Рок на извршување: јануари -декември 2018 година

Индикатор: квартални извештаи со број на прегледани деца и часови на спроведени вежби

Извршител: Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

ИЗВЕСТУВАЊЕ, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

ИЈЗ на Република Македонија треба да го следи, насочува и координира изведувањето/учинокот во обем согласно програмата на 10-те ЦЈЗ, преку непосредни теренски увиди кај секој извршител квартално.

ИЈЗ на Република Македонија ја следи и динамиката на реализација на планираното, реализацијата на активностите од страна на 10-те ЦЈЗ од стручно методолошки аспект, како и следење на показателите за успешност (учинокот).

Верификацијата на технички документи подразбира проверка на квалитетот во однос на општи стандарди за квалитет и/или претходно дефинирани стандарди и се спроведува секој квартал со потпис и печат од страна на верификаторите од ИЈЗ на Република Македонија на извештајот.

ИЈЗ на Република Македонија врши верификација на образец/извештаите за реализирани програмски активности на квартално ниво што ги подготвуваат Центрите за јавно здравје пред доставувањето на истите до Министерството за здравство за исплата. Извештаите ќе се доставуваат во печатена форма на унифицирани/стандардни обрасци со дефинирана форма и содржина на финансискиот и изведбениот дел на извештајот.

ИЈЗ на Република Македонија за спроведениот мониторинг за констатираната состојба и доставува детален извештај до МЗ на квартално ниво со копии од завршените извештајни обрасци за секој ЦЈЗ по дејности.

Показателите за успешност ќе се дефинираат во 2 групи:

- Показатели за следење на напредокот кои се директно поврзани со активностите и овозможуваат мерење дали предложената активност се изведува според планираното следејќи ги стручно методолошките упатства.

- Показатели на ниво на исходи кои одразуваат резултати што одговараат на намената на програмата или некои нејзини компоненти.

Мониторингот над реализацијата на програмските активности кои ги спроведуваат ИЈЗ на Република Македонија, ИМГ, Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје и Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје, ги врши Министерството за здравство преку директен увид во работата и преку континуиран мониторинг за следење на програмата.

ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Активностите од програмата ќе се реализираат врз основ на табеларно прикажани цени на активностите во табела број 1 за ЦЈЗ и во табела број 2 прикажани се цени за активности реализирани од страна на ИЈЗ на РМ.

Од ставката вонредни состојби ќе се финансираат превентивни активности при појава на јавно здравствена вонредна околност пред и во тек на евентуална епидемија или вонредни состојби согласно заклучок на Комисијата за заразни болест, како и превентивни активности и против епидемските мерки кои ги спроведуваат Центрите за јавно здравје во регионите со прогласена кризна состојба, за справување со зголемен прилив на мигранти во Република Македонија согласно заклучоците на Главниот штаб на Центарот за управување со кризи за спречување на појава на заразни заболувања и епидемии.

Табела број 1

АКТИВНОСТ	Програмски Ценовник по ЦЈЗ				
	Тетово, Велес	Струмица, Штип, Кочани	Куманово, Битола	Скопје	Прилеп, Охрид
1.Годишен извештај за реализација на програмата за 2017 година (еднократно)	100000,00	100000,00	100000,00	100000,00	100000,00
2.Епидемиолошки теренски увиди /анкети	70000,00	40000,00	60000,00	125000,00	50000,00
3.Обработка ,анализа и подготовка на извештаи (пријави за заразни ,ИХИ, АФП, грип и др.)	70000,00	50000,00	65000,00	100000,00	55000,00
4.Следење на спроведувањето на имунизацијата	50000,00	30000,00	40000,00	100000,00	35000,00
5.Следење на вакцино превентабилни и заразни болести	60000,00	35000,00	50000,00	100000,00	40000,00
6.Дезинфекција по епидемиолошки индикации за м ²	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
7.Дератизација по епидемиолошки индикации по мамец	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
8.Дезинсекција ларвицидна по индикации м ²	25,00	25,00	25,00	25,00	5000,00
9.Дезинсекција адултна по индикации по хектар	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00
10.Микробиолошки анализи по епидемиолошки индикации (единечна цена по анализа)	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
11.Санитарно хигиенски теренски увиди	55000,00	40000,00	45000,00	65000,00	45000,00
12.Физичко/хемиска и бактериолошка анализа на мостри храна	35000,00	30000,00	25000,00	40000,00	20000,00
13.Физичко/хемиска и бактериолошка анализа на мостри вода	200000,00	90000,00	150000,00	120000,00	150000,00
14.Анализа на пестициди во храна	20000,00	0,00	20000,00	0,00	0,00
15.Анализа на микотоксини во производи	15000,00	0,00	15000,00	45000,00	0,00
16.Анализа на мостри брисеви од површини	150000,00	40000,00	90000,00	200000,00	60000,00
17.Антропометрија	65000,00	25000,00	45000,00	60000,00	60000,00
18.Аероседимент	35000,00	20000,00	20000,00	75000,00	20000,00
19.Вкупен аероседимент со тешки метали	55000,00	0,00	20000,00	35000,00	0,00
20. Следење на Чад,SO2	5000,00	0,00	0,00	5000,00	0,00
21.Следење на СО	0,00	0,00	0,00	25000,00	0,00
22.Анализа на биолошка вредност на храна	16000,00	10000,00	15000,00	30000,00	18000,00

23. Присуство на Pb, Cd и Zn во цврсти честички во висок волуменски честички од воздух	35000,00	0,00	20000,00	15000,00	0,00
24. Анализа на нутритивен квалитет на болничка храна	15000,00	5000,00	9000,00	18000,00	5000,00
25. Анализа на бучава	0,00	0,00	15000,00	30000,00	15000,00
26. Внес и статистичка обработка на податоци и одржување на веб страната	70000,00	50000,00	60000,00	140000,00	55000,00
27. Обработка на пријави за хронични незаразни болести ЦЈЗ	60000,00	35000,00	50000,00	100000,00	45000,00
28. Квартална изработка на Информации, анализи од социјална медицина	80000,00	55000,00	70000,00	140,000.00	60,000.00
29. Споведување на здравствена едукација за целни групи на подрачјето што го покрива, трибини ,брошури, светски денови	60000,00	40000,00	50000,00	100000,00	55000,00
30. Советувалишта за сексуално и репродуктивно здравје и одвикнување од пушење	45000,00	45000,00	45000,00	100000,00	45000,00
31. Епидемиолошки/санитарно хигиенски увид при вонредни состојби (единечна цена)	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00

Цените се прикажани како единечна квартална цена , освен под точките 1,6,7,8,9,10 и 31 .

Табела број 2

активност	цена 2018	вид
Годишен извештај за реализација на Национална програма за јавноздравје во Република Македонија за 2017 година за подрачјето на 10-те ЦЈЗ и ИЈЗ во сите области	500.000,00	еднократно
Годишен извештај за 2015 за движење на заразни,АФП, опфат со имунизација, АЛЕРТ, ИХИ	50.000,00	извештај
Прибирање,обработка и анализа на пријавите ,анкети и друго од областа на епидемиологијата, добиени од ЦЈЗ	100.000,00	квартално
Месечни епидемиолошки извештаи/ билтени (заразни, алерт, АФП)	90.000,00	месечна
квартални епидемиолошки извештаи (алерт,заразни,АФП)	30.000,00	извештај
Седмодневни извештаи / табеларни за движењето на заразните заболувања по ЦЈЗ и подрачни единици	20.000,00	неделно
Седмодневни извештаи за движење на грип од 40-20 недела	20.000,00	неделен

Теренски епидемиолошки увид за превземање мерки во ЦЈЗ по епидемиолошки индикации и ургентни состојби	30.000,00	увид
Теренски увиди за елиминација на автохтоните морбили и конгенитална рубеола	30.000,00	увид
Следење на реализација на оперативните планови за елиминација на морбили/рубеола и полиомиелит преку теренски увиди во 10-те ЦЈЗ	30.000,00	квартално
Следење на реализација на плановите за спроведувањето на континуирана имунизација преку теренски увиди во 10-те ЦЈЗ	30.000,00	квартално
Следење на маларија, тропски и карантински ургентни состојби и институции кои се вклучени во следење, дијагностика и терапија на карантински заболувања,	30.000,00	квартално
Информирање за трендовите на движење на заразните заболувања, доставување на стандарди и упатства	25.000,00	квартално
Следење на имплементација на активности согласно Оперативниот план за справување со вирусот на западен нил (West Nile virus)	25.000,00	квартално
Следење на грипот и други вирусни респираторни заболувања и лабораториско докажување	25.000,00	квартално
Следење на системот за синдромско пријавување АЛЕРТ	50.000,00	квартално
Следење на активностите за спречување и сузбивање на интрахоспитални инфекции преку теренски увиди во ЦЈЗ и земање на материјали за микробиолошки анализи по потреба	30.000,00	квартално
Лабораториска потврдана West Nile virus(10)	1.100,00	анализа
Лабораториска потврда на респираторни вирусни (200)	1.480,00	анализа
Лабораториска потврда на морбили, рубеола (100+200)	1.100,00	анализа
Лабораториска потврда на грип (Real PCR)(200)	4.600,00	анализа
Вирусолошка анализа вода (15)	4.500,00	анализа
Извештај со проценка за вирусолошка анализа на вода (2)	20.000,00	анализа
Филтер станици увиди со извештај	30.000,00	квартално
Квартален мониторинг, координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областна епидемиологијата	100.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од областа на епидемиологијата	50.000,00	квартално

Внес и компјутерско-статистичка обработка на податоци од интерес согласно закон за евиденции во здравство	100.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од областа на статистика	50.000,00	квартално
Збирни извештаи за кадар и извршена работа за 2015 година и 2016 година од областа на статистика (2)	25.000,00	извештај
Изработка на публикации од областа на статистиката (7)	25.000,00	публикација
Изработка на Регистри на пациенти болни од рак, дијабет за Република Македонија за 2015 (6)	30.000,00	регистер
Анализа: амбулантно поликлинички морбидитет, искористеноста на болничките капацитети и болничкиот морбидитет и морталитет во РМ за 2015	30.000,00	анализа
Извештај за здравјето на населението во Република Македонија во 2015 г.	30.000,00	извештај
Извештаи од делот на социјална медицина и промоција (советувалиште репрод.пушење)	50.000,00	квартално
Извештај за реализирани промотивни активности во 10-те ЦЈЗ	25.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од областа на социјална медицина со промоција	50.000,00	квартално
Квартален мониторинг, координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областа на социјална медицина со промоција	100.000,00	квартално
Здравствена промоција – здравствено воспитување (спроведување на промотивни акции и кампањи, едукативни трибини)	100.000,00	квартално
Извештај за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, согласно програмските активности(2х)	30.000,00	квартално
Извештај здравствениот ризик и квалитет на површински води (2х)	30.000,00	извештај
Извештај со оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни и училишни деца на национално ниво	50.000,00	извештај
Извештај за анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната и предметите кои се во допир со храната.	50.000,00	извештај
со проценка на ризикот од алиментарен дневен внес на хемиски контаминент	50.000,00	извештај
Информација просечниот дневен алиментарен внес на резидуи на пестициди и микотоксини	30.000,00	информација
Извештај за Проценка на ризикот од алиментарен дневен внес на хемиски контаминенти-пестициди,микотоксини	50.000,00	извештај
Извештај за проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната вообразовни, здравствени институции и старечки домови.	50.000,00	извештај
Анализа на пестициди во храна (100)	1.500,00	анализа
Анализа на микотоксини во производи(80)	1.500,00	анализа

Извештај со проценка на просечниот дневен внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештаи за нутритивниот квалитет за исхраната на болните во Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештај за состојбите кај децата во однос на степените на здебеленост/ потхранетост, порегиони и на национално ниво за Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештај за наодите на ниво на бучава и категоризација на ризикот со мерки за превенција или санација	50.000,00	извештај
Информација за проценка на експозицијата и идентификација на здравствениот ризик на експонирани работници	50.000,00	информација
Следење на јонизирачко зрачење на амбиентален воздух- надворешно гама зрачење	300.000,00	квартално
Следење на јонизирачко зрачење на воздух, вода, почва, храна ^{90}Sr	75.000,00	квартално
Следење на јонизирачко зрачење ,вода , воздух, почва алфа и бета	300.000,00	квартално
Следење на гама зрачење вода , воздух,почва и храна	6.000,00	квартално
Квартален извештај за наодите со коментар	20.000,00	квартално
Набавка радон детектор (2000)	2.000.000,00	еднократно
Лабораториска подготовка и отчитување на пасивни радон детектори(2000)	250,00	анализа
Мерење на радон во почва	300,00	анализа
извештај за радон активности (2х)	25.000,00	извештај
Одржување и функционирање на инфо телефонската линија за 10 месеци (5 во лето и 5 во зима)	3.000,00	месечно
Одржување и функционирање на веб страна и откупување на СМС пораки (10 месеци)	1.000,00	месечно
Печатење на флаер за климатски промени (22.500) и 10.000 за радон)	10,00	флаер
Стручно методолошка помош од областа на санитарна хигиена со здравствена екологија	50.000,00	квартално
Квартален мониторинг, координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областа на санитарна хигиена со здравствена екологија	100.000,00	квартално
Изработка на мислења и стручна проценка на елаборати од аспект заштита на здравјето	50.000,00	квартално
Анализа лабораториска на примерок од мобилна мерна станица	50.000,00	анализа

За реализација на програмата за 2018 год. потребни се следните средства по извршители прикажани во табела број 3.

Во зависност од степенот на реализација на активностите, финансиските средства може да се прераспределуваат помеѓу извршителите.

Табела број 3

	Извршители	Вкупен износ (ден.)
A	ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - Скопје	13.500.000,00
Б	Институт за медицина на труд - Скопје	250.000,00
B	Медицински факултет Скопје-Институт за епидемиологија со биостатистика и медицинска информатика	300.000,00
Г	Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје	720.000,00
Д	Министерство за здравство (вонредни/кризни состојби)	2.500.000,00
Ѓ	ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ	
1.	Центар за јавно здравје – Штип	2.000.000,00
2.	Центар за јавно здравје - Тетово	3.000.000,00
3.	Центар за јавно здравје - Струмица	2.000.000,00
4.	Центар за јавно здравје – Прилеп	2.300.000,00
5.	Центар за јавно здравје – Скопје	5.000.000,00
6.	Центар за јавно здравје – Куманово	3.930.000,00
7.	Центар за јавно здравје – Охрид	2.500.000,00
8.	Центар за јавно здравје – Кочани	2.100.000,00
9.	Центар за јавно здравје – Битола	2.400.000,00
10.	Центар за јавно здравје – Велес	3.500.000,00
	ВКУПНО: Ѓ	28.730.000,00
	ВКУПНО: A+B+B+Г+Д+Ѓ	46.000.000,00
	Основен буџет	33.000.000,00
	Сопствени средства на МЗ	13.000.000,00

Неизмирени обврски за 2017 година ќе се исплатуваат во рамките на планираните средства согласно донесениот буџет за 2018 година

Вкупните средства за реализација на оваа програма ќе се обезбедат од Буџетот на Република Македонија за 2018 година во износ од 33.000.000,00 денари и од сопствени средства на Министерство за здравство во висина од 13.000.000,00 денари.

Исплатата на средствата по Програмата ќе се врши квартално од страна на Министерството за здравство, врз основа на доставените фактури и верифицирани извештаи.

Фактурирањето ќе се врши по утврдените програмски цени, на стандарден образец за фактура, објавен на веб страната на Министерството за здравство со извештај во прилог.

Следење на спроведувањето на Програмата ја врши Министерството за здравство и по потреба поднесува Извештај до Владата на Република Македонија.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-409/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

